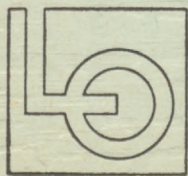

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte 10. september 1975

INNHOLDSFORTEGNELSE

PROTOKOLL

fra representantskapsmøte
10. september 1975

*Redigert av LO's
presse og informasjonskontor*

PROTOKOLL

1. representantskapsmøte

10. september 1975

Kedjan og LO's
presse og informasjonskontor

1. representantskapsmøte

INNHALDSFORTEGNELSE

	Side
Apning og konstituering	5
Indeksoppgjøret 1975	6
Debatten	17
Votering	41
Navnefortegnelse	43
Bilag/Indeksoppgjøret	49

FORUTSETNINGER

1. Møtet forberedes av alle offentlige Medlemmer til møtet. Møtet skal ved LO's presse og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å stille spørsmål eller gjøre innlegg i møtet. Ingen har rett til å stille spørsmål eller gjøre innlegg i møtet. Ingen har rett til å stille spørsmål eller gjøre innlegg i møtet.
3. Forberedelse av møtet skal være ferdig senest 14 dager før møtet. Forberedelse av møtet skal være ferdig senest 14 dager før møtet.
4. Forberedelse av møtet skal være ferdig senest 14 dager før møtet. Forberedelse av møtet skal være ferdig senest 14 dager før møtet.

TALERLISTE

Ask, Erling 35	Johansen, Harald 36
Aspengren, Tor 5, 6, 40	Kokaas, Gunnar 29
Bendixen, Håkon 24	Kolstad, Walter 25
Born, Arne 27	Nilsen, Finn 17
Dalberg, Kåre 20	Petersen, Åge 23
Eriksen, John Erik 38	Skau, Leif 38
Hildebrandt, Rolf-Thore 26	Torvik, Per Arne 30
Holtbakk, Mons-Erik 21	Totland, Otto 38
Ingsøy, Bjarne 34	Uglen, Albert 30
Jacobsen, Villy 20	Ødegaard, Ivar 37
Jacobsen, Ingeborg 28	Aasarød, Henrik 18
Johansen, Erling 19	

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

holdt ekstraordinært representantskapsmøte *onsdag 10. september 1975* i Samfunnssalen i Oslo.

Møtet ble åpnet kl. 9.00 av formannen, *Tor Aspengren*, som på vegne av Sekretariatet ønsket gjestene og Representantskapets medlemmer vel møtt.

Han opplyste at representantskapsmøtet bare hadde én sak på saklista — indeksoppgjøret.

Aspengren la fram følgende forslag til *sakliste* og *forretningsorden*:

SAKLISTE:

1. Åpning.
 - a) Godkjenning av sakliste.
 - b) Godkjenning av forretningsorden.
2. Indeksoppgjøret 1975.

FORRETNINGSORDEN

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LO's presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.

5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Vedtak: Forslaget til sakliste og forretningsorden ble enstemmig godkjent.

Tor Aspengren ba så nestformannen, *Odd Højdahl*, om å lede møtet.

SAKLISTA PUNKT 2:

INDEKSOPPGJØRET 1975:

Tor Aspengren holdt følgende innledningsforedrag om den faglige og økonomiske situasjon:

«Vi har i dag bare en sak på dagsorden — indeksoppgjøret. Forhandlingene i fjor vår ga rett til to indekstillegg. Det automatiske indekstillegget i desember ga 90 øre pr. time. Kompensasjonsgraden var 80 prosent.

Når indekstallet pr. 15. september foreligger ca. 10. oktober, skal det gis et nytt lønnstillegg. Denne gangen er imidlertid avtalen halvautomatisk. Det har gitt oss mulighet for å ta flere hensyn enn en helautomatisk indeksavtale ville gitt anledning til. Under Sekretariatets drøftelser av forhandlingsopplegget var oppfatningen hos alle at situasjonen krevde løsninger i samarbeid med myndighetene. Dermed vil en unngå at betydelige lønnstillegg forverrer vår konkurransesituasjon for drastisk. Sekretariatet var klar over at 80 prosent kompensasjon for prisstigningen utelukkende ved lønnstillegg, ville medføre om lag 2 kroner mer pr. time. Dette passer dårlig inn i en økonomisk situasjon hvor problemene med å holde folk i arbeid utover høsten og vinteren vil bli større enn vi har vært vant til etter krigen.

Det var samtidig Sekretariatets oppfatning at et kombinert oppgjør måtte innfri visse forutsetninger. Lavere lønnskompensasjon og myndighetenes tiltak måtte til sammen sikre LO-medlemmene minst samme materielle velstandøkning som et tradisjonelt oppgjør. Derneft måtte det kombinerte oppgjøret gjøres gjeldende for alle grupper — bønder, fiskere, organiserte og uorganiserte utenfor LO.

Sekretariatets oppfatning ble lagt fram for et felles forbundsstyremøte den 13. august. Den klare oppslutning opplegget fikk i dette møtet, styrket oppfatningen av at LO-medlemmene var med oss. Dette inntrykket har blitt ytterligere styrket gjennom møter i

klubber, fagforeninger og forbundsstyrever. Resolusjoner som har kommet inn, har nærmest entydig gått inn for et kombinert oppgjør. Dette har gitt oss et godt utgangspunkt for de forhandlinger med arbeidsgiverne og drøftelser med myndighetene som nå er gjennomført. Grunnen til at dette arbeidet har foregått på et så vidt tidlig tidspunkt, har sammenheng med at statsbudsjettet for 1976 snart skal legges fram for Stortinget. Som jeg senere skal komme tilbake til, berører en rekke elementer i avtalen dette budsjettet.

Som nevnt har den økonomiske situasjon vært Sekretariatets utgangspunkt ved vurderingen av behovet for et kombinert oppgjør. Som ansvarlige tillitsmenn i LO kan ikke vi være like lettvinne som mange andre. I denne forbindelse føler jeg behov for å trekke fram en uttalelse fra en av nestformennene i SV. På spørsmål i fjernsynet etter felles forbundsstyremøte ble konklusjonen om kombinert oppgjør avfeid med, fritt sitat: «Etter de rapporter jeg har fått inn, diskuterte en på dette møtet bare en OECD-rapport.» Dette er en lite ansvarlig holdning. Ingen går til tannlegen for å ta en blindtarm. Ikke minst i denne økonomiske situasjon er det viktig at vi tar hensyn til så vel vår egen som annen tilgjengelig økonomisk ekspertises vurderinger.

Vi er et lite land. Produksjon og inntekt i andre land er avgjørende for våre muligheter til å få solgt våre produkter.

Eksporten av varer og tjenester utgjør i dag nesten halvparten av vår produksjon. Dermed blir eksporten avgjørende for beskjeftigelsesmulighetene og materiell velstand for norske lønnstakere.

Verden gjennomlever i dag det mest omfattende økonomiske tilbakeslaget siden mellomkrigstida.

OECD er en økonomisk samarbeidsorganisasjon mellom de vest-europeiske industrilandene, USA, Canada og Japan. Bedrifter og enkeltpersoner i disse landene kjøper om lag 90 prosent av vår eksport av varer og tjenester. I hele etterkrigstida har produksjonen i disse landene vist en ubrutt vekst. Både i fjor og i år vil produksjonen synke. Av våre viktigste handelspartnere har bare Sverige hatt øking i nasjonalproduktet av betydning. I 1974 steg bruttonasjonalproduktet i vårt naboland med 4 prosent. I inneværende år antas imidlertid stigningen også her å bli ubetydelig.

Industriproduksjonen har gått sterkest ned. Den er nå redusert med nærmere 20 prosent i Japan. Nedgangen er 10 til 15 prosent i USA, Tyskland, Frankrike og Italia. I Storbritannia er nedgangen 5 prosent.

Vi får også tydelig demonstrert at de vestlige industrilandene ikke er i stand til å opprettholde sysselsettingen uten økonomisk vekst. I de vestlige industrilandene vokser tallet på arbeidsløse

stadig. Det er nå 15 millioner arbeidsløse. Dette innebærer at mer enn 5,5 prosent av arbeidsstyrken er uten arbeid. Arbeidsløshetsprosenten i De forente stater er over 8 — i Canada 7 prosent. Problemene med betydelig arbeidsløshet er heller ikke langt unna oss. I Danmark er mer enn hver tiende arbeidstaker uten arbeid. I Finland er 64 000 uten arbeid. Dette ventes å øke til 100 000 kommende vinter. Situasjonen er i realiteten enda dårligere enn dette. Redusert daglig arbeidstid og færre arbeidsdager i uka, gjør de virkelige arbeidsløshetsproblemene til og med større enn dette. Fra slike prosenter er det kanskje vanskelig for oss å begripe omfanget av tragedien. Med samme arbeidsløshet hos oss som i Danmark, ville nærmere 150 000 nordmenn vært uten arbeid. Industrien ville vært hardest rammet.

Jeg skal ikke gå mer i detalj hva angår den aktuelle situasjonen for produksjon og sysselsetting internasjonalt. Det som vel opptar oss mer enn noe, er konsekvensene for vår egen økonomi. På hvilket tidspunkt vi kan regne med at nedgangen igjen snur seg til oppgang, optimisme og sikre arbeidsplasser for unge og eldre.

De fleste rapporter og vurderinger fra internasjonale organer mener at bunnen nå synes nådd. Dette er gode nyheter. I første omgang vil imidlertid oppgangen ikke bli sterk. Det vil enda ta tid før produksjon og sysselsetting igjen viser vekst. Det er flere forhold bak dette.

Vi vet at bedriftenes lagre av råvarer og ferdigvarer er uvanlig fulle. Fulle lagre er et problem for mange norske bedrifter. Det gjelder imidlertid i enda større utstrekning for bedrifter i andre land. Vi vet også at i flertallet av landene er det meget lav kapasitetsutnyttning i produksjonsutstyret. Dessuten ledige ressurser i den arbeidsstokk bedriftene sysselsetter. I flere av landene synes dessuten konservative politikere fortsatt villig til å bytte arbeidsplasser mot litt mindre prisstigning. Dette er bakgrunnen for at tiltakene som for alvor vil snu den økonomiske utviklingen, ser vi fortsatt lite til.

Det er alle disse forhold som til sammen gjør at ingen regner med kraftig oppgang i løpet av de første 12 måneder. Sterkest antas produksjonsveksten å bli i USA og Japan. Av de større vest-europeiske industrilandene er det først og fremst Vest-Tyskland som får noen særlig produksjonsvekst. Samtidig vil det fortsatt være land med store problemer. Spesielt gjelder dette i Italia og Storbritannia. I de nærmeste 12 måneder antas bruttonasjonalproduktet i disse landene å stagnere eller falle ytterligere. Ikke minst er situasjonen i Storbritannia viktig for oss. Dette landet avtar fortsatt nærmere 20 prosent av vår vareeksport. I de fleste av landene vil de store

arbeidsløshetstallene fortsatt øke i noen tid. Reduksjon i tallet på arbeidsløse antas først å inntreffe i midten av neste år.

I korte trekk er dette den økonomiske virkelighet for oss i ett år framover. Det er innenfor denne norsk arbeiderbevegelse, politisk og faglig, skal sikre høyest mulig sysselsetting. De målsettinger vi har satt oss om sterk vekst i materiell velstand for LO-medlemmene, skal også oppfylles. Beregninger av veksten i disponibel realinntekt viser resultatet av lønnsøkninger, når virkningene av priser og skatter er tatt hensyn til. Som faglige tillitsmenn må vi være oppmerksom på svakheter ved slike beregninger. De vil bare gjelde fullt ut for de av LO-medlemmene som er i arbeid. Situasjonen for folk på arbeidsløshetsstrygd eller andre sosiale støtte-tiltak, sier de ikke noe om.

Takket være regjeringens målbevisste innsats er den økonomiske situasjonen og aktivitetsnivået i norsk økonomi fortsatt god. Produksjonen vil sannsynligvis stige med vel 6 prosent fra i fjor til i år, når prisstigningen holdes utenfor. En del av dette skyldes virksomheten på kontinentalsokkelen, boring, installasjon av utstyr og også salg av olje fra produksjonen der ute. Selve oljeutvinningen skaper liten aktivitet i økonomien og på vårt arbeidsmarked. Når virkningen av virksomheten i tilknytning til oljeutvinningen og boringen holdes utenfor, er likevel produksjonsveksten tilfredsstillende.

Hvis vi bare kunne legge veksten i bruttonasjonalproduktet til grunn, synes således situasjonen fortsatt problemfri. Det er når vi går nærmere inn på hvordan denne veksten framkommer, og ved vurdering av tendensen på arbeidsmarkedet, at de reelle problemer kommer til syne. Vi må være oppmerksom på et vesentlig poeng. Det er bare ved omfattende bruk av økonomisk/politiske og industripolitiske tiltak at slik produksjonsvekst vil kunne oppnås. Regjeringen er aktiv for å sikre produksjon og sysselsetting. Hittil har dette gjort problemene på arbeidsmarkedet forholdsvis håndterlige.

Avsetningen av produserte varer og tjenester bestemmes noe forenklet av tre forhold:

Etterspørsel fra utlandet, norske bedrifter og offentlige myndigheters investeringer, og endelig hva hver enkelt av oss benytter til forbruk, enten i egen eller offentlig regi. Vi finner forklaringen på produksjonsveksten, våre lave arbeidsløshetstall og hovedlinjene i den økonomiske politikken ved å gå nærmere inn på utviklingen i disse etterspørselskomponentene.

Som nevnt finner nærmere halvparten av produksjonen av varer og tjenester sitt marked utenfor vårt lands grenser. Dessuten merker

betydelige deler av vår egen produksjon konkurranse fra import av varer som vi også selv produserer.

Konkurransen fra importvarer har blitt stadig mer omfattende. For et lite land som vårt har omfattende eksport vært vesentlig for produksjon, arbeidsplasser og velstand. Det har derfor vært et hovedpunkt i norsk handelspolitikk å utvikle et fritt internasjonalt varebytte. Dette har gitt oss en velutviklet verkstedindustri, våre aluminiums- og treforedlingsprodukter friere adgang til andre lands markeder. Samtidig har eksempelvis vår tekstil, beklednings- og møbelindustri merket et større press. Dette presset forsterkes i slike økonomiske tilbakeslag som vi nå opplever.

En ting er at norske bedrifters muligheter til å selge på andre lands markeder rammes av den alminnelige konjunktursituasjonen. I tillegg har norsk produksjon så vel ute som hjemme etter hvert merket virkningene av en spesiell kostnadsutvikling. Som kjent har norske kroner steget i verdi i forhold til andre lands valuta. Slik kursutvikling gjør norske varer tilsvarende dyrere i forhold til andre lands varer. Den nærmest ubrutte kursstigningen på norske kroner i de senere åra har samtidig skjermet norsk vareimport mot prisstigningen ute. Sammen med prispolitiske tiltak var kursstigningen en vesentlig årsak til at vi i fjor hadde vel 9 prosent prisstigning mens prisnivået i de vestlige industrilandene steg med 15 prosent i gjennomsnitt.

Beregninger av hvor mye norske kroner har steget i forhold til de gjennomsnittlige valutakurser i land som vi handler med, gir oss inntrykk av hva kursoppgangen har betydd for våre konkurranseutsatte bedrifter. Fra årsskiftet 1971—72 til sist i juni i år representerte kursoppgangen isolert sett 15 prosent prisstigning på norske varer. Når pundkursen var på det laveste i juni, hadde norske kroner steget med om lag 60 prosent i forhold til pund siden årsskiftet 1971—72. Verdien av norske kroner i forhold til dollar steg i det samme tidsrommet med nesten 40 prosent. Selv om situasjonen har bedret seg noe de siste ukene, sier dette noe om de spesielle problemene norsk eksportindustri er påført på grunn av kursoppgangen. Under gode avsetningsforhold er det lettere å få solgt varene selv med en slik kursoppgang. Problemene tårner seg først opp i en slik omfattende nedgangskonjunktur som vi nå gjennomlever.

Også på andre måter er de konkurranseutsatte deler av vårt næringsliv spesielt rammet. Både kursutviklingen og krisen i internasjonal skipsfart rammer våre skipsverft — spesielt Akergruppen. Med nær tredjedelen av tanktonnasjen i bøyene, er også vår skipsfart rammet spesielt hardt.

Dette kommer nå stadig mer til uttrykk i eksporttallene. I fjor høst regnet myndighetene med at vareeksporten ville stige med 5 prosent i inneværende år. I mai måned krevde det mer omfattende tilbakeslaget at antakelsen om oppgang måtte endres til nedgang i vareeksporten. Den antas nå å synke med nærmere 5 prosent fra i fjor til i år. Etter vurderinger som vi har gjennomført her i LO, synes også dette tallet nå for optimistisk. Trass i en gjennomsnittlig prisoppgang på våre eksportvarer på ca. 20 prosent, steg verdien av vareeksporten i 1. halvår i år i forhold til samme periode i fjor med under 1 prosent. Eksportert kvantum ble dermed i 1. halvår nærmere 20 prosent mindre enn i samme periode i fjor.

Det er derfor ved å legge en god porsjon optimisme til grunn at eksporten av varer og tjenester bare kan antas å synke med om lag 5 prosent. Selv dette øker alene lagrene av eksportvarer med om lag 1,5 milliarder kroner. Eksempelvis har aluminiums- og treforedlingsbedrifter tusenvis av tonn til en verdi av hundreder av millioner kroner på lager. Dette er bakgrunnen for at Stortinget etter forslag fra regjeringen har bevilget penger til støtte for industribedrifter med spesielle avsetningsvansker. Videre har regjeringen fått vedtatt endringer i det kredittpolitiske opplegget, som vil lette kredittfinansieringen av lageropplegg.

Industripolitiske tiltak av denne art er av avgjørende betydning for full sysselsetting. De er imidlertid ikke tilstrekkelige. Underskudd i utenriksøkonomien er også nødvendig. Angrepene fra borgerlige politikere, og især Høyre, på dette punktet i Arbeiderpartiets økonomiske politikk, viser klart og tydelig forskjellen på arbeiderbevegelsen og de borgerlige når det gjelder viljen til å sikre høyest mulig sysselsetting.

Som kjent vil våre betydelige inntekter ved salg av olje og gass fra 1977—78 bli større enn hva norsk økonomi tåler. Stikkordet er her strukturendringer — skifte i arbeidsplasser og bosetting. Samtidig gir inntektene norske myndigheter — ikke næringslivet eller skipsredere som tidligere var tilfelle — uvanlig kredittverdighet i utlandet. Det er denne kredittverdighet regjeringen nå utnytter til å låne i utlandet for å finansiere betydelige underskudd i utenriksøkonomien i dag.

Underskuddet vil i år overstige 10 milliarder kroner. Det skyldes delvis svikt i vareeksporten, fraktinntekter og dyrere investeringer i Nordsjøen. Forhold som selv Høyre vel ikke kan gjøre noe ved. Det som de borgerlige partiene er ute etter, må derfor være tiltak som reduserer importen. I tilfelle erklærer de seg også som motstandere av full sysselsetting.

Da er vi tilbake til de politiske skillelinjene fra 1935. Nå som

den gang går arbeiderbevegelsens politikk vesentlig ut på å erstatte svikt i bedriftenes salg og produksjon for eksport med høyere produksjon til privat forbruk og investeringer innenlands.

Knapt på noe område i vårt samfunn er den enkelte gitt så omfattende selvstendig beslutningsmyndighet som i spørsmålet om hva pengene skal brukes til. Når inntektene økes kraftig vil derfor en vesentlig del av våre innkjøp måtte dekkes ved import fra utlandet. Det gjelder alt fra biler og bensin til bekledningsartikler og matvarer. Det er rett og slett disse og andre importvarer vi for en stor del bruker pengene våre til. Denne importen kommer i tillegg til råvarer og produksjonsutstyr, som må importeres for å øke vår egen konsumvare- og investeringsvareproduksjon. Importen kan derfor bare begrenses ved reduserte inntekter og etterspørsel innenlands. Da vil produksjonen til forbruk og investeringer på norske arbeidsplasser også måtte reduseres. Det samme gjelder sysselsettingen.

Jeg gjentar derfor. Når borgerlige politikere går til angrep på regjeringen for underskuddet i utenriksøkonomien, går de samtidig til angrep på den fulle sysselsetting. De går inn for å føre samme politikk i Norge som konservative politikere fører i andre land. Det har ført millioner i arbeidsløshet i disse landene. Norsk arbeiderbevegelses ideologiske grunnlag er imidlertid annerledes.

Derfor stimuleres istedet investeringene av myndighetene på ulike måter. Statsbankenes innvilgningsrammer er hevet. Det er gitt adgang til å øke byggekvote. Forutsetningen er at slik øking er nødvendig for å unngå lokale sysselsettingsvansker. Det er gjennomført endringer i kredittopplegget. En mertilførsel av kreditt på ca. 1,3 milliarder kroner, vil lette kredittfinansierte lageropplegg.

Samtidig sikres økt etterspørsel og produksjon til privat forbruk ved sterk øking i disponibel realinntekt og materiell velstand for vanlige lønnstakere. Myndighetene har tidligere antatt at det private forbruket vil stige med hele 6,5 prosent i år.

Det utgjør fra 2 til 3 års vanlig stigning. Fra 1973 til 1974 økte det private forbruket med vel 3 prosent. Den kombinerte løsningen ved indeksoppkjøret vil ytterligere trygge utviklingen i disponibel realinntekt — dermed også denne sterke forbruksøkningen. Samtidig vil vi i fjor og i år få rettet opp nedgangen i disponibel realinntekt og materiell velstand for LO-medlemmene i 1972 og 1973. I år er slik vekst dessuten nødvendig for å erstatte svikten i eksportvareproduksjonen.

Denne sterke veksten skyldes både vår egen tariffpolitikk og tiltak fra myndighetenes side. Begge deler har vært like nødvendige. Store tariff tillegg og uvanlig sterk lønns glidning øker i år lønnsni-

vået med nærmere 20 prosent for store grupper. Som nevnt hadde vi i fjor en beskjedent prisutvikling i internasjonal sammenheng. I år er det først og fremst kostnadspresset innenlands som virker forsterkende på prisutviklingen. Ved bruk av en rekke prispolitiske tiltak vil myndighetene likevel lykkes i å begrense prisstigningen til vel 11 prosent fra 1974 til 1975. I tillegg til dette ble det gitt betydelige skattelettelser sist høst.

I den siste tida har det igjen bygd seg opp en skattehets, som jeg vil få si noen ord om. Skattelettelsene i fjor høst fører til at det i år innbetales 2 milliarder kroner mindre i skatt enn om det ikke hadde blitt gjennomført lettelsene. Mesteparten kommer vanlige lønnstakere til gode — folk på LO-medlemmenes lønnsnivå. Samtidig stiger altså lønningene med nærmere 20 prosent. Dette betyr totalt sett om lag 12 milliarder kroner i større lønnsutbetalinger. Da må vi akseptere noe mer skatt i kroner, når denne bare er betydelig mindre for hver enkelt enn om skattereglene ikke hadde blitt endret. Dette er også i vår interesse. Lønnsøkningen har betydd millionuttellinger for stat og kommuner. Det har gjort kraftverk, skoler, veier og sykehus dyrere. Uten større inntekter for stat og kommune måtte en sagt opp folk — lærere, sykesøstre, anleggsarbeidere og ansatte i administrasjonen. Vår felles velstand hadde sunket, arbeidsløsheten hadde økt.

Jeg har gått så vidt detaljert gjennom den økonomiske situasjon, både for å gi inntrykk av det omfattende arbeidet som blir nedlagt for å opprettholde sysselsettingen og ikke mindre: Hvilke betydelige problemer vi står overfor. Tilsynelatende synes ikke de siste arbeidsløshetstabellene altfor urovekkende. Ved utgangen av august måned ble det registrert 17 500 arbeidsløse. Dette bringer tallet på arbeidsløse i prosent av den samlede arbeidsstyrken opp i 1,1. Dette er beskjedent i internasjonal sammenheng. Likevel er tendensen i utviklingen urovekkende. I forhold til måneden før steg antallet arbeidsløse med nesten 3000. Det er også betydelig større arbeidsløshet nå enn for ett år siden.

August-tallet er det høyeste antall arbeidsløse som er registrert i denne måned etter krigen.

Også på andre måter gir statistikken uttrykk for en urovekkende tendens. Antallet personer som har blitt berørt av ulike former for driftsinnskrenkninger har vist stigende tendens fra måned til måned. Fra januar til august måned er antall driftsinnskrenkninger vel 21 000 mot vel 4000 i samme periode i fjor. Også dette er en rekord som vi helst skulle sett oss spart for. Dette er det høyeste tall som er registrert siden Arbeidsdirektoratet begynte å føre denne statistikken i 1962. Arbeidsdirektøren gir klart uttrykk for

at arbeidsledigheten utover høsten mest sannsynlig vil ligge på et høyere nivå enn vi er vant til her i landet.

I fagbevegelsen har vi tro på at denne regjeringen framfor noen vil makte beskjeftigelsesproblemene godt også i tida framover. Alle må imidlertid føle ansvar for å hjelpe dem i dette arbeidet. Konjunktorene ute kan vi gjøre lite med. Den innenlandske kostnadsstigningen har vi herredømme over.

I denne situasjonen er ikke lønnsutviklingen avgjørende for LO-medlemmenes levestandard. Som nevnt tidligere blir sannsynligvis lønnsutviklingen fra 1974 til 1975 20 prosent for store grupper. For ansatte på regulativlønn oppnås den sterke lønnsstigningen ved betydelige tariff tillegg. Dette gjelder også for ansatte i industrien. Selv med større problemer på arbeidsmarkedet er dessuten lønns- glidningen i industrien fortsatt sterk. Mer enn vanlig er den sterke lønnsutviklingen til fordel for alle grupper — høytlønte og lavtlønte. Noen tall illustrerer dette.

Fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år steg timefortjenesten for en voksen mannlig industriarbeider vel 25 prosent. Stigningen var noe sterkere for de på et lavere lønnsnivå, noe som bl.a. lønnsutviklingen for kvinner gir uttrykk for. I industrien var lønnsutviklingen for kvinner vel 28 prosent i denne perioden. Også på andre måter ser vi hvordan de lavtlønte har fått større tillegg. I landtransporten var eksempelvis lønnsutviklingen om lag 29 prosent både for menn og kvinner.

Framfor lønnsutviklingen vil det således være utviklingen i prisene og skattene som avgjør velstandsutviklingen for LO-medlemmene i år. Samtidig må vi huske på at det er bare LO-medlemmer i fullt arbeid som får del i den sterke velstandsutviklingen.

Selv i denne situasjon er det imidlertid enkelte som prøver å blåse liv i gamle argumenter og problemstillinger. Prisstigningen er bedriftenes og myndighetenes ansvar — ikke de fagorganisertes, heter det. Selv disse bør komme til fornuft når lønningene stiger med 20 prosent og produksjonen med 4. Vår levestandard og vårt forbruk består tross alt av varer og tjenester — produksjonen. Mengden av pengesedler til den enkelte spiller mindre rolle.

I det minste er det virkeligheten Sekretariatet må ta hensyn til i sine overveielser. Vi vet at ethvert lønnstillegg påvirker prisene. Jordbruket skal også ha sitt indeksoppgjør.

For å makte høyere lønninger til sine ansatte, vil en rekke bedrifter måtte legge på prisene. Det offentlige vil også måtte få høyere inntekter. De skal betale høyere lønninger. Pris- og lønnsstigningen i samfunnet må påvirke kostnadsnivået for offentlige overføringer til bl.a. trygdede. I korthet kan en regne med at for hver

prosent lønnsstigning vil konsumprisindeksen stige med nærmere 0,4 prosent. Indeksavtalen gir rett til kompensasjon for stigningen i konsumprisindeksen fra 15. november i fjor til 15. september i år. Det antas nå at stigningen i konsumprisindeksen blir 10,6 prosent i denne perioden. 80 prosent lønnskompensasjon vil i tilfelle bety at indeksoppgjøret alene ville øke prisnivået med 3 til 4 prosent.

Dette er de pris- og kostnadmessige konsekvenser vi står overfor. Vi er stilt i utsikt ytterligere problemer for vår eksportindustri og dermed arbeidsplasser for tusener av våre medlemmer. Eksportindustrien er rammet av avsetningsvansker. Denne industrien har allerede måttet bære kurstigningen på norske kroner.

Det har begrenset stigningen i den innenlandske prisnivået til fordel for oss alle. Derfor har Sekretariatet vært opptatt av om vi kan få til den samme materielle velstand eller økingen i disponibel realinntekt som indeksoppgjøret skulle skaffe oss på andre måter. Vi har erfaringer for at dette er mulig. I fjor vår var det «Kleppe-pakka» med prispolitiske tiltak, skattelettelser og tilfredsstillende lønnsutvikling, som ga sterk vekst i disponibel realinntekt og velstand for LO-medlemmene.

Med dette som målsetting er den avtale som vi har kommet fram til etter drøftinger med myndighetene og forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening, tilfredsstillende på alle vesentlige punkter. Skattelettelser og prispolitiske tiltak gir LO-medlemmene sterkere øking i disponibel realinntekt enn hva 80 prosent lønnskompensasjon alene ville gitt. Prisutviklingen framover, og dermed kostnadsutviklingen, blir minst 2,2 prosent lavere enn med et tradisjonelt oppgjør. Avtalen er lagt fram på bordene foran dere sammen med en nærmere utdyping av hovedpunktene, bl.a. regneeksempler som viser hva avtalen betyr for LO-medlemmene på gjennomsnittsinntekt. Jeg skal likevel få kommentere hovedpunktene i avtalen:

1. Vi har sett det som vesentlig at avtalen må gi samme lønnskompensasjon for alle. Det gis et lønnstillegg svarende til 30 prosent av prisstigningen. Lønnstillegget er foreløpig anslått til ca. 80 øre pr. time eller ca. kr. 1 600 pr. år. De nøyaktige tallene vil bli beregnet når konsumprisindeksen pr. 15. september foreligger ca. 10. oktober. Til dette tidspunktet foreligger også lønnsstatistikken fra N.A.F. for 2. kvartal 1975. Dermed blir det mest aktuelle lønnsnivået lagt til grunn ved beregningen.

Likhetsprinsippet sikres ved at alle får samme tillegg. For lønnstakere med gjennomsnittlig timefortjeneste blir tillegget ca. 3,2 prosent. Med et fast kronetillegg til alle blir denne prosenten større for lavere lønte, mens den synker for høyere

inntekter. Dette prinsippet vil ikke bare gjøres gjeldende for LO-medlemmene i det private arbeidsliv. Vi har fått gjennomslagskraft for at prinsippet skal gjelde for alle ansatte i privat og offentlig tjeneste, uavhengig av om de er bundet av tariffavtale eller ikke.

2. Det blir gjennomført skattepolitiske tiltak som reduserer skatteklikket for den enkelte fra 1. november i år til 1. mai neste år med 1 prosent, beregnet av bruttolønna.
3. Barnetrygden øker med gjennomsnittlig 13 prosent. Satsene økes fra og med første barn og fra 1. november 1975.
4. Indeksavtalen for jordbruket vil gis tilsvarende innhold som for lønnstakere.
5. Økingen i jordbruksprisene subsidieres bort fra nå og til 1. mai neste år. Subsidiebeløpet utgjør ca. 100 millioner kroner på årsbasis.

Til sammen sikrer dette sterkere øking i disponibel realinntekt enn 80 prosent lønnskompensasjon alene ville gitt. For å anskueliggjøre virkningene av avtalen er det laget noen regneeksempler. Eksempelene gjelder for en familie med én inntektstaker i familien, ektefelle og to barn å forsørge. En årsinntekt på kr. 50 000 tilsvarende omtrent gjennomsnittsinntekten blant LO-medlemmene. Jeg skal gå igjennom den av tabellene som viser utslagene for timefortjenesten. Tabellen vises nå på overheadprosjektoren. Jeg minner igjen om at tilsvarende tabell for månedslønne ligger på bordene.

Som vi ser, blir gevinsten pr. time med kombinert oppgjør 12 øre. Dette tillegget er skattefritt.

Samtidig må vi være oppmerksom på at den virkelige kompensasjonsgraden er enda høyere gjennom en prisstopp fra 1. september. Denne er det imidlertid vanskelig å beregne prisvirkningene av. Prisstoppen vil vare ut året. Vi ville ikke at den skulle vare lenger. Nå får vi anledning til å ta hensyn til eventuelle prisutslag etter at den er opphevet ved tariffoppgjøret til våren. Med lengre varighet hadde dette blitt vanskeligere.

Dette er en bedre prisstopp enn vanlig, idet reglene er strammere. Det gis bl.a. ikke anledning til å forhøye prisene svarende til indekstillet på 3,2 prosent. Det samme gjelder også for andre lønnstillegg. Av egen interesse og av hensyn til visse grupper av LO-medlemmene, er det gjort unntak for varehandelen. Som kjent skal ansatte i varehandelen ha ordinære lønnsforhandlinger i høst. Hvis ikke varehandelen ble vurdert separat, ville disse forhandlingene blitt meget vanskelige.

Den inntektspolitiske løsningen bidrar i seg selv til å lette sysselsettingen. Samtidig inneholder avtalen bestemmelser som ytterligere vil sikre sysselsettingen kommende vinter.

Rammen for likviditetslån vil bli økt. Likeledes statsbankenes utlånsrammer. I tillegg er det lagt fram en egen beredskapsplan. Hvis det kreves, kan denne gi sysselsetting for 20—25 000 personer kommende vinter.

I tillegg til prisstoppen har Norsk Arbeidsgiverforening påtatt seg visse forpliktelser hva sysselsettingen angår. I en egen erklæring henstilles det til N.A.F.'s medlemsbedrifter å begrense permitteringen. LO betrakter denne erklæringen nærmest som en forpliktelse.

Det er etter min oppfatning en god avtale som legges fram. Denne oppfatning deles av et enstemmig forhandlingsutvalg og av Sekretariatet. Jeg legger hermed fram innstillingen og håper at Representantskapet har den samme oppfatningen.

DEBATTEN

Finn Nilsen, Sekretariatet, sa innledningsvis at Bekledningsarbeiderforbundet tidlig ga uttrykk for at vi denne gang måtte få et kombinert oppgjør. — Jeg er derfor glad for at dette ble resultatet, og er tilfreds med det forslag som nå foreligger. Det er mange grunner for det, men den viktigste grunnen er at forslaget sikrer arbeidsplassene, samtidig som det sikrer en bedre utvikling i disponibel realinntekt.

— Jeg kan ikke skjønne annet enn at dette må være avgjørende for vårt standpunkt til forslaget. Det ville etter min mening være både uforsvarlig og uansvarlig i den situasjon vi nå er å gå inn for et tradisjonelt oppgjør. Dette ville ha ført til en sterk pris- og kostnadsøkning, svekket konkurranse for norsk industri og fare for mange arbeidsplasser innenfor teko-industrien; en industri som for tiden er dobbelt utsatt. Foruten de helt spesielle, kontinuerlige problemer denne industrien har, er den også sterkt presset når det gjelder den alminnelige konjunktursituasjonen.

— Jeg vil be dere om også å ta hensyn til dette ved vurderingen av deres stillingstaken til oppgjøret.

— For de lavtlønte, som jeg også representerer, er forslaget tilfredsstillende i og med at tillegget gis likt i kroner og øre. At skattelette er gitt i prosent, svekker dette bildet noe, men jeg er klar over de praktiske vanskeligheter ved å gjennomføre skattelette på en annen måte enn hva som er gjort.

— Jeg håper Regjeringen i det kommende budsjett vil foreslå ytterligere skattelette, og da spesielt til fordel for de lavtlønte.

Jeg er enig i at barnetrygden økes for å bedre barnefamilienes økonomi. Det kan selvfølgelig hevdes at et tradisjonelt indeksoppgjør ville ha gitt det samme tillegget til en arbeidstaker med barn som en arbeidstaker uten barn.

— Jeg mener det både er riktig og rimelig at vi tar hensyn til barnefamiliene. Det er prisene på vanlige forbruksvarer som har økt mest i perioden, og dette betyr at det først og fremst er barnefamiliene som bruker mesteparten av sin inntekt til disse varer.

— Jeg kan således anbefale dette forslaget. Det er imidlertid en uttrykkelig forutsetning at andre organisasjoner utenfor LO godtar det samme faste tillegget i kroner og øre.

Hvis organisasjoner utenfor LO ikke vil godta opplegget slik det foreligger, så må vi sette hardt mot hardt, sa Finn Nilsen til slutt.

Henrik Aasarød, Sekretariatet: — Innen mitt forbundsområde er man ikke udelte begeistret for et overdrevent samspill med myndighetene om tariffoppgjøret. Dette gjelder både generelle oppgjør og indeksoppgjør. Erfaringene har ikke alltid vært like gode, men den tillit den nåværende regjering har skapt gjennom å overholde sine løfter til fagbevegelsen, gjorde det forholdsvis lett for meg å gå inn i drøftinger om et indeksoppgjør hvor myndighetene med sine tiltak og garantier spiller en betydelig rolle.

— En situasjon med sterkt stigende priser vil alltid være ugunst for lønnstakerne. På bakgrunn av en stigning i levekostnadsindeksen på over 10 prosent de siste 10 måneder, synes jeg det er riktig å søke etter løsninger som i første rekke tar sikte på å dempe prisstigningen og samtidig sikre reallønnen.

— Det annet forhold vi må legge vekt på, er selve utviklingen i produksjonen og sysselsettingen. En sterk høyning av kostnadsnivået i den nåværende situasjon vil uten tvil forsterke de negative tendenser på arbeidsmarkedet, og det kan vi ikke være tjent med. Det indeksoppgjør som nå foreligger synes å oppfylle det vesentligste av de krav man kan stille til en helhetsløsning i den situasjon vi er oppe i. Man har fått innrømmet prinsippet om 80 prosent kompensasjon for stigning i levekostnadsindeksen. Tiltakene fra myndighetenes side innebærer direkte skattelettelser og økt barnetrygd. Det er gitt garantier for økt innsats av subsidier for å motvirke prisstigning som følge av bl.a. jordbruksoppgjøret. Vi har fått prisstopp, som de forretningsdrivendes noe ufrivillige bidrag til stabilisering av prisutviklingen. Jeg for min del legger også stor vekt på at vi i denne situasjon får et fast tillegg i kroner og øre.

— Oppgjøret skulle denne gang gi en god reallønnsforbedring. For å kunne godta et slikt oppgjør som det foreliggende, forutsettes selvsagt evne og vilje hos Regjeringen til å stå ved sine garantier. Denne tilliten må vi ha, og vi tror Regjeringen kan stå ved dette. — Jeg vil på bakgrunn av dette anbefale oppgjøret, og anser det som et resultat vi kan leve med i resten av tariffperioden.

Erling Johansen, Sekretariatet: — Jeg tror det begynner å bli en alminnelig anerkjennelse blant våre medlemmer at langt viktigere enn antall kroner er reallønnen, d.v.s. det en kan få kjøpt for pengene i lønningsposen. Etter en del magre år, er det nå påvist en reallønnsforbedring i inneværende tariffperiode. Vi hører stadig nye meldinger om innskrenkninger, permitteringer og nedleggelse. Våre medlemmer er foreløpig ikke blitt berørt av sysselsettingsproblemer, men denne utviklingen er et spørsmål som angår oss alle.

— I den diskusjon som pågikk før dette indeksoppgjøret, var selvsagt en del av den formening at vi i avtalene vi kom fram til i fjor burde ha hatt en helautomatisk indeksreguleringsbestemmelse også i den andre etappen. Den halvautomatiske indeksreguleringsbestemmelsen, som forutsatte forhandlinger mellom partene, har satt oss i stand til å vurdere flere alternativer. Jeg føler meg nokså sikker på at den alminnelige oppfatning blant våre medlemmer er at det ikke lenger i første rekke er spørsmål om antall kroner, men om en lønn som gir oss sikkerhet for at den reallønnsforbedringen vi nå har hatt, kan fortsette.

— Forslaget som nå foreligger dekker etter min oppfatning det vi har vært opptatt av. Vi får et likt lønnstillegg for alle. Vi kjenner alle de tidligere diskusjoner om vurderingen av et tillegg på timelønssatser og et prosentueilt tillegg på årslønssatser. Vi oppnår med det foreliggende forslag at prisstigningen blir mindre; vi får en demping i beskatningen og en bedring for barnefamiliene. Vi oppnår at ytterligere arbeidsledighet blir redusert, og framfor alt vil vi oppnå en stigende reallønnsforbedring.

— En del av de prognoser og tall som foreligger i forbindelse med dette oppgjøret er sannsynlighetsberegninger. Men det er jo i og for seg den samme situasjon som vi hadde i fjor vår ved det ordinære tariffoppgjøret. Vi har kunnet konstatere at forutsetningene ved inngåelsen av avtalene i fjor har holdt.

— Jeg synes at noe av det vesentligste er at dette opplegget viser en bestemt vilje til å styre utviklingen. — Jeg vil derfor anbefale det foreliggende forslag godtatt.

Villy Jacobsen, Norsk Murerforbund, sa at han i forhandlingsutvalget hadde stemt for det foreliggende forslag, under visse forutsetninger.

— På felles forbundsstyremøte ble det gitt klart uttrykk for at man også ved dette indeksoppgjøret skulle søke å få til et kombinert oppgjør. Enda viktigere for meg er at jeg ikke har møtt noen av mitt forbunds medlemmer som har vært misfornøyd med den «Kleppe-pakka» vi fikk i fjor. Alle jeg har snakket med har vært av den oppfatning at for tiden var og er dette den beste form for indeksoppgjør.

— Jeg er klar over at det er nødvendig å trygge arbeidsplassene og gi grunnlag for en sikker inntekt. Vårt forbunds medlemmer er i en annen situasjon, med mangel på arbeidskraft over hele landet.

— Jeg vil minne om at sysselsettingen var høy i årene 1970—73, uten at dette ga seg utslag i økning av reallønnsinntekten for lønnstakerne.

Den gunstige reallønnsutviklingen for 1974 ga i gjennomsnitt nær 6 prosent vekst i kjøpekraften.

Et tillegg i kroner og øre utdyper ikke ytterligere kløften mellom lavtlønnsgruppene og høytlønnsgruppene.

Jeg har ingen betenkeligheter med å slutte meg til det foreliggende forslag, og jeg vil anbefale at Representantskapet slutter opp om forslaget.

Kåre Dalberg, Norsk Gullsmedarbeiderforbund: — Etter min oppfatning må dette årets indeksoppgjør ses i sammenheng med den situasjon man for tiden er oppe i. I løpet av det siste året har vi i Norge begynt å merke virkningen av den krisen som Vest-Europa og USA opplever. Selv om vi her hjemme har sluppet relativt rimelig fra denne krisen, har vi sett at enkelte bransjer er kommet i vanskeligheter. Vi leser daglig om oppsigelser, permisjoner og nedleggelse, og vi blir gjort kjent med at alle mulige tiltak blir gjort for at krisen skal få minst mulig følger for sysselsettingen. Heldigvis har det også i mange tilfeller lyktes å begrense omfanget av problemene.

— Jeg tilhører en mindre bransje, men problemene er ikke mindre av den grunn. Vi har også fått merke virkningene av krisen, det har vært og er permisjoner og oppsigelser, og vi er redd for at vanskelighetene kan forsterke seg i tiden framover. Det er særlig eksporten som har sviktet, på samme måte som i andre bransjer, og i flere av våre bedrifter produseres det i dag for lager i håp om at situasjonen skal bedre seg. Men når man vet at prisen for sølv

i dag ligger på 900 kroner pr. kilo, så er det selvsagt begrenset hva man kan kjøre på lager.

— Det er på denne bakgrunn vi må se løsningen av indeksoppgjøret *denne gang*, så får man se framtidige oppgjør i sammenheng med den situasjon som til enhver tid er til stede. — Etter stemningen blant våre medlemmer er jeg nesten sikker på at under de forhold som i dag hersker, så vil det ytes full støtte til den oppgjørsform som i dag er valgt.

Jeg vil bare understreke at det må være forutsetningen at denne løsningen også må gjelde for grupper utenfor LO. Vi er glade for at det denne gang vil bli en mindre belastning på bedriftene, fordi dette kan redde sysselsettingen også i vår bransje.

— Ser vi så på helheten i det foreslåtte indeksoppgjør, tror jeg de fleste lønnstakere i dette land er enig i at dette er den mest fornuftige måten å løse oppgjøret på. Jeg vil derfor anbefale forslaget.

Mons-Erik Holtbakk, Norsk Tjenestemannslag: — Representantskapet skal ta stilling til hvordan en skal gi lønnstakerne kompensasjon for prisstigningen, altså hvilke midler vi skal bruke og hvor mye vi skal ha.

— Lønnstakerne har vært igjennom en periode som har gitt store lønnstillegg, som igjen er blitt spist opp av en rekordartet prisstigning. Sammenlikner en denne utvikling med industriens situasjon i samme tidsrom, kan en ved å studere statistikker finne ut at prisstigningen på industriens produkter både til inn- og utland har vært meget stor, noe som igjen har gitt eventyrlige fortjenester. Dette viser også utbyttet til aksjonærene og investeringene i disse industrier, og i en overgangstid hvor en typisk kapitalistisk krise velter inn over oss — fordi vi lever i et kapitalistisk samfunn — opplever vi at kapitaleiere deler ut utbytte til sine aksjonærer, samtidig som de kaster ut varsel om både oppsigelser og innskrenkninger for dem som har skapt overskuddet.

— Hvor er ansvaret hos disse folkene? Både overfor det samfunn de lever i og overfor lønnstakerne? Vi vet vel kanskje alle svaret: å skape profitt er deres interesse, ikke å trygge arbeidsplassene.

Vår målsetting må være å leve opp til vårt eget handlingsprogram ved å innføre økonomisk demokrati og øke lønnstakernes innflytelse i arbeidslivet, altså å trygge arbeidsplassene. Det må være på denne bakgrunn vi må vurdere saken som vi i dag skal ta standpunkt til. — LO's ledelse i samarbeid med Regjeringen legger opp til et kombinert oppgjør, som vi nå alle vet hva inne-

bærer. En kombinert oppgjørsform, som var en viktig del av Skånland-utvalgets forslag, ble klart tilbakevist av grunnplanet i denne organisasjonen, noe som har resultert i at hele innstillingen er lagt på is. Jeg kan derfor ikke akseptere at en bruker en slik oppgjørsform før grunnplanet har hatt anledning til å si sin mening om dette.

— Så til selve oppgjørsformen: Ved å ta i bruk kombinerte oppgjør fratar en lønnstakerne retten til å bruke lønnskamp som et middel til omfordeling av byrdene fra lønnstakerne til eierinteressene. Forslaget innebærer at Regjeringen er villig til å ta ca. 3 milliarder kroner fra fellesskapet for å subsidiere kapitalismen i Norge. Kapitaleierne slipper å punge ut med 4 milliarder kroner, uansett om deres industri går godt eller dårlig. Den prisstigning som en slipper ved et kombinert oppgjør er anslått til å være ca. 4—5 prosent, men en kombinert oppgjørsform er i seg selv ikke noen garanti mot prisstigning — noe erfaringene fra «Kleppepakka» 1973 viser. Det er et spørsmål om vilje til å sette inn prisdempende tiltak på andre områder det kommer an på. Noen av disposisjonene som er tatt, er kjent, men den fulle og hele sannhet får vi ikke før vi ser hvilken virkning dette vil få på statsbudsjettet. 3—4 milliarder kroner blir ikke borte uten videre.

— Hvor vil man f. eks. ta midler til Husbanken når man skal ta bort det overskudd en hadde i Folketrygdfondet? Er det oljepengene vi nå overfører til industrien? Skulle ikke disse inntektene gå til fellesskapet?

— Hvis en ser på hvordan en beregner prisstigningen i dag, så sier en at for hver prosent lønnsstigning får man en halv prosent prisstigning. Er det slik LO's ledelse ser det? Det vil i tilfelle bety at det kun er lønnsstigningen som er skyld i prisstigningen i Norge i dag, og det nekter jeg å godta. Det hele er snakk om valg av økonomiske modeller, hvor igjen valg av utgangspunkt er avgjørende for hvilket svar man får. Det er her igjen snakk om viljen til å endre det samfunn vi lever i. De tabeller som er vist her i dag, ville ha gitt et helt annet resultat hvis man hadde valgt en annen modell.

— Hva vil nå gavepakken til norsk industri føre med seg? Den industri som i dag har avsetningsvansker, vil selvfølgelig fortsatt ha dette. De må produsere for lager enten de får et vanlig oppgjør eller får den gavepakke som er foreslått. Dette bekrefter også de tiltak Regjeringen har satt inn for å redde situasjonen. Hvilken garanti har vi for at de likevel ikke deler ut sine permisjonsvarsler?

— Alternativet til det forslag som er lagt fram, bør gå på følgende: Det skal gis 100 % kompensasjon for prisstigningen i direkte

lønnstillegg, og Regjeringen må gi støtte til den industri som får problemer, og overta styringsretten i disse og gi den til lønnstakerne.

Ved bruk av en slik fremgangsmåte vil kanskje lønnstakerne i vanskeligstilt industri, som en nå vil hjelpe ved kunstig åndedrett, slippe å stå med lua i handa for å få et brukbart lønnstillegg til våren. Det må være samfunnets oppgave å bevare samfunnsnyttige arbeidsplasser.

— På bakgrunn av det jeg her har sagt, vil jeg legge fram følgende forslag, mot det som foreligger fra Forhandlingsutvalget og Sekretariatet:

«Indeksoppgjøret 1975 kommer på et tidspunkt da en kapitalistisk krise preger norsk industri, med permitteringer og oppsigelser av lønnstakere som resultat.

Fagbevegelsens oppgave må være å sikre arbeidsplassene ved å innføre økonomisk demokrati og gi lønnstakerne styring over arbeidsplassene.

Bruk av et kombinert oppgjør ved indeksoppgjøret 1975 må ses i sammenheng med grunnplanets klare reaksjon mot Skånland-utvalgets innstilling om opprettelse av et inntektspolitisk råd og bruk av kombinerte oppgjørsformer. Kombinerte oppgjørsformer medfører statlig inngrep i den frie forhandlingsrett og må derfor tilbakevises.

Det fremlagte forslag fra Regjeringen innebærer bruk av 3—4 milliarder kroner av skattepengene til subsidiering av kapitalinteressene i Norge, uten å kreve overdragelse av styringsretten til lønnstakere fra industrien som får støtte. Industrien vil ved siden av dette slippe å betale 4 milliarder kroner som de ved et vanlig oppgjør måtte betale.

LOs krav til indeksoppgjøret 1975 må være:

100 % kompensasjon for prisstigningen ved utbetaling i direkte lønnstillegg.

Krav til Regjeringen om å støtte svake industrier ved å gi økonomisk støtte for å bevare samfunnsnyttige arbeidsplasser, og samtidig overføre styringsrett til de ansatte.»

Åge Petersen, Sekretariatet, sa at han representerer lavtlønnsarbeiderne innenfor næringsmiddelindustrien, og at forbundet i alle år har vært sterkt opptatt av oppgjørsformene. — Ved tariffoppgjøret i 1974 ble det gjennomført forbundsvisse oppgjør, et oppgjør vi var meget tilfreds med. Enkelte hadde ventet at slike oppgjør skulle føre til mange konflikter, men de fikk ikke rett. Det har vært hevdet at oppgjørsformen alene ikke bestemmer reallønnsutvik-

lingen, noe en selvfølgelig må være enig i. Resultatet av oppgjøret i 1974 ville ha vært et helt annet hvis ikke Regjeringen hadde satt inn den såkalte «Kleppe-pakken» — et tiltak som bevirket at vi fikk en større øking i disponibel realinntekt enn noen gang tidligere. Dette viser at uansett oppgjørsformen, må man velge samarbeid.

— Vi i vårt forbund har alltid ment at oppgjørsformen bør velges ut fra den aktuelle situasjon, og situasjonen i dag tilsier klart at man må velge en kombinert oppgjørsform. Jeg synes resultatet en er kommet til på alle vesentlige punkter er tilfredsstillende. Forslaget gir denne gang bedre dekning enn om vi hadde foretatt et tradisjonelt oppgjør.

— I 1974 fikk vårt forbund merke krisen innenfor hermetikk-industrien — en svak industri, som vesentlig har sine arbeidsplasser ute i distriktene. Det var vel i denne industrien man først og sterkest merket virkningene av omslaget ute i verden. Vi sto maktesløse overfor slike forhold, men samarbeidet med vår nåværende regjering har vært oppmuntrende. Regjeringen har vært villig til å sette i gang tiltak på mange områder; tiltak som det har vært meget tilfredsstillende å være med på. Jeg har derfor fortsatt stor tro på et samarbeid med den regjeringen vi har nå.

Slik situasjonen er i dag, må det samarbeid til for å løse oppgavene. Fagbevegelsen kan ikke lenger slåss på sin gamle, dogmatiske måte. Det ville være uansvarlig overfor våre medlemmer.

— Det er mulig at vi gjennom den debatt som for tiden pågår i grunnorganisasjonene kan finne fram til ordninger som er mer tilfredsstillende enn dem vi hittil har hatt. Men jeg finner for min del ingen argumenter for å gå imot det foreliggende forslag. Jeg kan ikke si som forrige taler: Vi lever i et kapitalistisk samfunn — vi er en sosialistisk fagbevegelse — derfor skal ikke vi medvirke til å løse konfliktene vi har i samfunnet.

Vi har et ansvar overfor våre medlemmer, og jeg tror det eneste vi kan gjøre er å godta forslaget, sa Åge Petersen.

Håkon Bendixen, Troms fylke, innledet med å si at han håpet Representantskapets medlemmer unnskyldte om han brukte litt av taletiden til å peke på møteformen.

— Jeg har vært med i Representantskapet i to år, og har erfart at etter at Aspengren har holdt et langt og godt innlegg, og har gjort det klart for oss hva vi skal diskutere, får vi en strøm av talere fra Sekretariatet, som nærmest prater oss i senk. Dette gir spesielt de nye i Representantskapet en følelse av at her må bare toppfolk ta ordet. — Jeg vil gjerne at vi fra grunnplanet også får gi vår mening til kjenne.

En annen ting er at jeg føler det litt beklemmende at jeg tar en to-dagers tur til Oslo, og så får beskjed kl. 9 om at vi må være ferdig med møtet kl. 12. Er ikke dette en liten nedvurdering av LO's representantskap? Jeg synes vi bør ta oss tid til å prate ut om sakene.

— Så til saken. Personlig var jeg på forhånd svært betenkt når det gjaldt den forrige «Kleppe-pakken», ja, kanskje direkte negativ. Imidlertid viste det seg at «Kleppe-pakken» svarte til forventningene, og våre medlemmer ut over i landet er meget fornøyd med resultatet av den. Jeg er fremdeles litt betenkt når det gjelder kombinerte oppgjør. Ved slike oppgjør tar vi en stor del av ansvaret fra arbeidsgiversiden for å begrense prisstigningen. Jeg støtter ikke Skånlandutvalgets innstilling om et totalt inntektspolitisk samarbeid, men jeg mener det bør være riktig av oss å gå inn på situasjonsbestemte lønnsoppgjør, slik forslaget nå er.

Etter min mening er ikke hovedhensikten denne gang en stor reallønnsforbedring. Hensikten er å bringe oss tilbake til utgangspunktet etter det ordinære oppgjøret. Det bør være de ordinære oppgjørene som gir oss reallønnsstigningen i samband med de tiltak som blir gjort på politisk plan. Indeksoppgjørene skal gi oss status quo.

— Jeg tror det må være riktig med et flatt oppgjør på gjennomsnittslønnen. Argumentene blant våre medlemmer er at prisene stiger like mye for de lavtlønte som for de høytlønte.

Bendixen sa også at han ville benytte denne anledningen til å peke på den svake representasjonen Nord-Norge har i Representantskapet, og den skjeve fordelingen fylkene i mellom. Når det gjelder subsidiene, påpekte Bendixen skjevheten i subsidieringen av frukt og grønnsaker. Han henviste i den anledning til en uttalelse som har fått støtte i en rekke undergrupper, samorganisasjoner og lokallag i hele Nord-Norge, og anmodet LO's sekretariat og den politiske ledelse om å se på denne uttalelsen og vurdere saken nærmere.

Bendixen sluttet sitt innlegg med å si at han ga sin fulle støtte til det framlagte forslag.

Walter Kolstad, Sekretariatet: — Når man skal vurdere et forslag som det foreliggende, vil en automatisk spørre seg selv: Er forslaget godt nok? Kunne man ikke ha oppnådd større kronebeløp? Kunne man ikke ha oppnådd sterkere garantier fra den sittende regjering? Det letteste ville selvsagt ha vært om vi hadde oppnådd 100 prosent kompensasjon og prisgarantier i tillegg. Men jeg tror ikke det hadde vært et riktig resultat i den foreliggende situasjon. Hoved-

saken denne gang må være å sikre arbeidsplassene og at tillegget slår riktig ut for dem som er lavest lønte — krav som det foreliggende forslag innfrir. Forslaget har lavtlønnsprofil. Faste tillegg i kroner og øre gir større prosentvise tillegg for de lavere lønte, noe som medregnet den progressive beskatning gir tilnærming mellom høy og lav inntekt. Forslaget tar sikte på forbedringer for barnerike familier, som er en nødvendighet i dagens prissituasjon. Dessuten innebærer forslaget at Regjeringen setter i gang tiltak for å sikre sysselsettingen kommende vinter, slik at vi slipper for stor arbeidsløshet.

— Det foreliggende forslag innebærer at Norsk Arbeidsgiverforening måtte vike på sitt krav om priskompensasjon for indekstillet. Dermed kan man med en viss rett si at bedriftene har ytt en del for å holde prisene nede. Vi på vår side har ikke fått 100 prosent kompensasjon, men vel 80. Dermed har også vi ytt vår del. Når vi samtidig vet at vi aldri ved noe indeksoppgjør har oppnådd høyere kompensasjonsgrad, må man kunne fastslå at resultatet er tilfredsstillende.

Det er etter min mening et litt skjæmmende trekk ved det foreliggende forslag. Arbeidere under 18 år burde ha fått fullt tillegg. Når dette ikke var mulig ved dette indeksoppgjør, blant annet på grunn av den praksis som har utviklet seg gjennom tidligere indeksoppgjør, får vi imidlertid akseptere dette. Det er bare få måneder til våroppgjøret 1976.

— Dette har vært tresidige forhandlinger i en tid hvor man merker mørke skyer i økonomien i hele den vestlige verden. La oss uttrykke tilfredshet med at vi har våre nærmeste venner i regjeringsposisjon. Også dette er en garanti for best mulig utvikling for vanlige lønsmottakere.

— Til Holtbakk's innlegg vil jeg bare si: Jeg tror ikke Holtbakk befinner seg helt i realitetenes verden. Vi vet alle at vi vil få en reallønnsforbedring på omkring 6 prosent. Dermed er Holtbakk's utgangspunkt feil, og dermed må også hans konklusjoner bli feil.

Kolstad sa til slutt at han i samtaler med medlemmene hadde fått inntrykk av at disse forstår og er enig i et opplegg og et resultat som det vi her skal ta stilling til, og at han ville anbefale det foreliggende forslag.

Rolf-Thore Hildebrandt, LO's distriktskontor, Sarpsborg, mente at det viktigste ved dette indeksoppgjøret var å sikre den reallønnsforbedring man oppnådde ved siste tariffrevisjon. Dermed å sette i gang tiltak som tar sikte på å dempe prisutviklingen, samt å få en klar lavtlønnsprofil også i indeksoppgjøret.

— Jeg kommer fra et fylke som i disse dager er sterkt rammet av konjunkturvanskeligheter. Store deler av industrien i Østfold er rammet av kortere arbeidsuke, permisjoner og oppsigelser, som dessverre også i stor utstrekning har gått ut over ungdom. Østfold har 10 prosent av de 17 500 som for tiden er registrert som arbeidsledige. Det er riktig av oss å se dette indeksoppgjøret i sammenheng med de bedriftspolitiske tiltak Regjeringen har satt i verk. På alle møter jeg har vært den siste tiden, er det gitt klart uttrykk for at den løsning som felles forbundsstyremøte la opp til, må være den riktige: Å få en kombinasjon av direkte lønnstillegg og statlig engasjement, både når det gjelder subsidier, skattelette og prisstopp. Dette i tillegg til et aktivt engasjement i industripolitikken.

— Likevel finner jeg det er grunn til å advare litt mot å bruke skattelette som et varig virkemiddel ved ethvert tariffoppgjør. Den minskede skatteinngangen kan svekke våre muligheter til å løse mange av de oppgavene vi står overfor. Vi må likevel ikke stille oss slik at prisene bare øker samtidig som vi ikke får avsetning på de produkter vi er avhengig av å få eksportert. Forslaget som foreligger imøtekommer de krav som er blitt stilt fra fagbevegelsen i alle møter jeg har deltatt i om å sikre arbeidsplassene, sikre reallønnsforbedringen vi fikk ved siste tariffrevisjon og en dempet prisutvikling. Ikke minst har forslaget en noenlunde klar lavtlønnsprofil.

— Fra Østfold er det gitt uttrykk for at dette forslaget bør anbefales og vedtas.

Arne Born, Sekretariatet: — På det felles forbundsstyremøtet som ble holdt ble det fra vårt forbund gitt uttrykk for at vi var enig i opplegget.

Man har i debatten i dag vært opptatt av hvilken rolle lønningene spiller for inflasjonen, mens man ikke har vært tilsvarende interessert i hvilken betydning næringslivets økte gevinster har. Det ser f. eks. heller ikke ut til at man er særlig opptatt av den rolle investeringspresset har i vårt økonomiske system. Min mening er at vi neppe vil kunne få noen løsning av inflasjonsproblemene uten at vi er langt mer opptatt av disse spørsmål enn tilfellet er i dag. I denne sammenheng er det verd å merke seg de multinasjonale selskapers stadig økende innflytelse i de enkelte lands økonomi, og da særlig i forbindelse med investeringspresset. Jeg tror at det vi bør diskutere er hvordan vi skal kunne overføre kontrollen over denne merverdien fra kapitaleierne til lønnstakerne. I Sverige pågår for tiden en debatt om disse spørsmål, og det er klart at vi her har utgangspunktet i en solidarisk lønnspolitikk — en lønnspolitikk

som bl.a. betyr at likt arbeid skal betales med lik lønn uansett hvordan bedriftenes bæreevne er. Men denne solidariske lønnspolitikk har også som konsekvens at arbeidstakere i bedrifter som har større overskudd ikke kan få ta ut så mye som de ellers kunne. Alternativet til en solidarisk lønnspolitikk er en lønnspolitikk som tar sitt utgangspunkt i de ulike bedrifters lønnsomhetsnivå og bæreevne. Imidlertid ville en slik lønnspolitikk føre til en sterkere lønnsforskjell — noe vi vel ikke bør etablere. Kunne man komme fram til et system med lønnstakerfond, administrert av lønnstakerne selv, vil man kunne mestre inflasjonen samtidig som en fikk kapital for investeringer. Vi må være klar over at makt i stor grad er knyttet til eiendomsretten, og ved et slikt system vil man ikke minst få kontroll over investeringene. Fagbevegelsen kan ikke gjøre så mye gjennom lønnspolitikken når det gjelder fordelingen mellom arbeid og kapital, fordi næringslivet stadig investerer, bl.a. for å opprettholde full sysselsetting. Systemet med lønnstakerfond, hvor lønnstakerne selv administrerer fondet, vil bevirke at man også vil kunne få kapital for investeringer. Jeg tror et slikt system vil bety at man overfører makt fra de private kapitaleierne til lønnstakerne.

— Jeg håper dette kan diskuteres ved en senere anledning, eventuelt i sammenheng med skattepolitiske tiltak, hvor man før eller senere bør komme fram til hva en kan kalle en produksjonsbeskatning. Dette kan bl.a. bli et meget brukbart middel til å få produksjonen styrt i den retning som passer befolkningen. Jeg tror at man da også vil kunne eliminere bruk av ressurser på en uvetting måte.

— Til slutt vil jeg gi uttrykk for at jeg håper Representantskapet vil vedta det foreliggende forslag.

Ingeborg Jakobsen, Bekledningsarbeiderforbundet: — Som Finn Nilsen sa, behandlet Bekledningsarbeiderforbundets landsstyre allerede i april den faglige situasjon, hvor vi enstemmig gikk inn for et kombinert oppgjør. Jeg vet at det var bred enighet om dette ute på våre arbeidsplasser. Jeg sier var, for etter at innholdet i forslaget til avtale er blitt kjent, har det kommet en god del kritikk. Kritikken går ut på at barnetrygden ikke skulle ha vært trukket inn i et lønnsoppgjør. Nå tror ikke jeg at de enslige hadde fått noe mer selv om barnetrygden var blitt holdt utenfor, men jeg er redd for at kritikken skal slå tilbake på oppgjørsformen. Det ville være synd, for jeg synes oppgjørsformen er helt riktig, spesielt er det en fordel for oss lavtlønte. Det er mulig det hadde vært mer riktig å ta en høyning av barnetrygden over statsbudsjettet. Vi skal ikke glemme at vi tross alt har mange enslige medlemmer.

Gunnar Kokaas, Norsk Grafisk Forbund, sa at han var blant de kanskje få som ikke var glad for denne formen å løse våre inntektsproblemer på. Han mente at etter alle de tariffoppgjør og indeksoppgjør en har bak seg, er det nå på tide at en får noe mer perspektiv inn i oppgjørene. — Arne Born berørte uhyre viktige spørsmål, som vi er nødt til å ta opp til debatt med langt større alvor enn tidligere. Det som skjer nå er at vi kommer sammen med relativt korte mellomrom og drøfter de samme fortvilte problemer: prisstigning og inflasjon. Så gjør vi ett eller annet for å dempe på virkningene av det som andre i samfunnet har satt i sving, og så finner vi en ny, kortvarig løsning. Vi må nå se i øynene at det er andre i dette samfunnet som har makt til å sette ut av kraft de tiltak LO, Regjeringen og Stortinget vedtar. Også i et indeksoppgjør som dette bør en ha for øyet at virkemidlene en setter inn må ha varighet av en helt annen karakter enn de som nå er foreslått. Innen neste tariffoppgjør — om et halvt år — vil vi se resultatene av dette oppgjøret, og vi vil sannsynligvis oppdage at vi bare har klart å dempe ilden litt, uten å kunne slokke den.

— Jeg er motstander av denne formen å løse problemene på. Det må være fullstendig galt at når en skal sikre arbeidsplassene, trygge bedriftene — noe jeg er fullstendig enig i — finner man løsninger som fritar bedrifter med kolossale overskudd fra å være med på dette. De slipper 70 prosent av en kompensasjon de burde ha betalt. Det riktige i denne situasjon hadde vært å gå utenom dette mønsteret og la bedriftene betale den nødvendige lønnskompensasjon, og at staten og samfunnet trådte støttende til overfor de svake bedriftene direkte, og at når staten, kommunene og samfunnet totalt yter private eller andre bedrifter økonomisk støtte for at disse skal kunne sikre sin fortsettelse, så må det være like naturlig at de ansatte i disse bedriftene må kunne få representere denne kapitalen ved økte muligheter for innsyn og styringsrett. Dette skjer ikke i dag, de private bedrifter driver sin virksomhet, ofte svært dårlig. En ser hvordan stat og kommuners bevilgninger kan brukes av private bedriftseiere som blir begunstiget.

— Dette er en urettferdighet som har kommet inn i dette indeksoppgjøret, og jeg synes det er fullstendig galt å overføre til samfunnet de forpliktelser som rike bedrifter burde ha.

Jeg er redd at man ved dette oppgjøret danner en modell for senere oppgjør. I Norsk Grafisk Forbund har vi i alle år satset på forbundsvise oppgjør, ikke dogmatisk, som det er sagt her tidligere, men vi er avhengig av å kunne forhandle forbundsvis om meget vesentlige ting. Vi er redd for en oppgjørsform som skal ta fra oss

muligheten til å forhandle reelt om meget vesentlige spørsmål i tiden som kommer.

— Skånlandsutvalgets innstilling ble avvist, men den formen som nå er valgt skaper bare en foreløpig lindring, og så kommer smertene like etterpå. La oss få perspektiv i oppgjøret, bare *det* kan gi en varig løsning. La oss få økt styringsrett i bedriftene når samfunnet samlet må satse på å trygge bedriftene. La ikke private bedriftseiere forvalte skatteyternes penger på en så dårlig måte som de i stor utstrekning har gjort de siste årene.

Per Arne Torvik, Telefolkenes Fellesforbund, var ikke så sikker på om alle innenfor LO har tatt avstand fra Skånlandutvalgets innstilling. — Mange av oss betrakter det som nå skjer som en del av problemet, noe vi tror er riktig. Jeg har fra dem jeg representerer vedtak om at det må være riktig å satse på et kombinert oppgjør, hvis det er til beste for dem det omfatter. Det er vel ingen av oss som helt sikkert kan si at dette er til det beste, men la oss gjøre dette som et vesentlig forsøk på veien mot det. På det nåværende tidspunkt er alle andre løsninger umulige.

— Det er ett aspekt av oppgjøret som opptar oss sterkt innenfor den sektoren jeg representerer. Jeg har en følelse av at hvis man ikke er enig i kronetillegg, så er man embetsmann og svært høyt lønnet. Dette er ikke tilfelle. De 3 prosentene som lønnsklasse 13⁴ i statsregulativet får, vil bli desimert ned mot ca. 2 prosent i lønnsklasse 17 og 18. Dette er stillinger som omfatter temmelig alminnelige mennesker på det offentlige regulativ, — folk som normalt mener å sokne til den siden vi representerer; og som da ikke vil få ut det samme som de andre. Disse grupper er ikke sikre på at totalen blir særlig gunstig. Jeg vil også trekke opp et annet aspekt: det forslag som ble vedtatt av denne forsamling siste gang vi møttes, nemlig at LO skulle satse mer på å få tilslutning av grupper som i dag ikke står i LO. Vi ser en konsolidering av situasjonen utenfor LO på funksjonærskiktet. Det vil kunne føre til at vi får svenske, danske og finske forhold, med en funksjonærorganisasjon i direkte konkurranse med LO. — Personlig er jeg overbevist om at de grupper som her er aktuelle mer og mer burde bli LO's marked, på lang og på kort sikt. Skal man få tilslutning av disse grupper, så gjelder det vel ikke i enhver situasjon å provosere og trekke inn samtlige som om de skulle være høytlønte. Jeg tror at denne bevegelsen ikke kan være disse gruppene foruten. En må derfor skjerpe seg i den retning jeg antyder for å få dem med.

Albert Uglem, Statstjenestemannskartellet: — Kartellet har vært med i de forhandlinger som har vært ført mellom Landsorganisa-

sjonen og Norsk Arbeidsgiverforening og i drøftingene med myndighetene om tiltak som skal settes i verk. Kartellets ansvarlige organer har behandlet forslaget til pakkeløsning og har — mot 1 stemme — fattet vedtak om å slutte seg til at det forhandlingsresultat som er oppnådd mellom LO og N.A.F. også skal legges til grunn for oppgjøret i staten. Staten har i samsvar med dette lagt fram et konkret forslag, og det har vært ført forhandlinger mellom partene. Fra Kartellets side har vi gitt klart uttrykk for at vi vil anbefale det framlagte forslag. De andre forhandlingsberettigede organisasjoner har imidlertid på det nåværende tidspunkt ikke funnet å kunne slutte seg til det forslaget som er lagt fram. Den formelle begrunnelse for dette er at de vil ha en prosentuell innretning av lønnsandelen. Det krav de har lagt fram krever et prosentuell høyere gjennomsnittsbeløp enn andre lønnstakere skal ha, noe jeg ikke skjønner begrunnelsen for. Jeg håper imidlertid at de ved forhandlingsmøtet vi skal ha klokken 12 i dag er kommet til fornuft. Fra mange hold er det lagt sterk vekt på at den andel som skal gis i form av økte lønninger skal gis som et likt krone-tillegg, ut fra ønsket om at oppgjøret skal virke utjamnende. Kartellet har ikke hatt noe problem med å akseptere dette prinsipp, fordi en solidarisk lønnspolitikk alltid har vært Kartellets hovedmål.

— Rent generelt vil jeg gi uttrykk for at et indeksoppgjør har som hovedoppgave å ajourføre lønnstakernes kjøpekraft i samsvar med den tariffavtale de har inngått. Derfor skal spørsmålet om utjamning og endring av lønnsrelasjoner skje i forbindelse med de ordinære tariffoppgjør.

Det er lett å vise solidaritet, som det nå gjøres gjennom dette indeksoppgjøret, hvor det bare er spørsmål om marginaler. Det er mer viktig og mer avgjørende for lønnstakerne at en slik solidaritet vises når man forhandler om de store tall.

— Jeg har reist spørsmålet om hvorvidt N.A.F.s statistikk er representativ for gjennomsnittslønnsnivået for LO's medlemmer. Statistikken omfatter som kjent et begrenset antall stillinger og arbeidsområder. Jeg tror ganske bestemt at LO-medlemmenes gjennomsnittslønn ligger høyere enn statistikken forteller. Således kan man til en viss grad si at LO-medlemmene på et gjennomsnittsgrunnlag ikke har fått 30 prosent dekning av kompensasjonen. Dette er imidlertid ikke det store spørsmålet i denne sammenhengen.

— Jeg har for egen del forsøkt å frembringe en del tall som viser hvordan lønnsutviklingen er for LO's medlemmer innenfor den offentlige sektor i forhold til den private. N.A.F.s statistikk viser at gjennomsnittslønnen for de grupper statistikken berører ligger på 50 000 kroner. For tilsvarende yrkesgrupper innenfor staten er

gjennomsnittslønnen noe lavere, ca. 48 000 kroner. Dette har sammenheng med etterslepet som kommer fram på grunn av at disse er på et fastlønnssystem. Ved den kompensasjonsordning man nå får med et likt kronetillegg på ca. 1 600 kroner, vil dette i prosent for de grupper det berører innenfor den private sektor utgjøre en spennvidde på nærmere 1,5 prosent. For tilsvarende grupper innenfor staten viser denne spennvidden bare ca. ½ prosent. Dette vil igjen si, at innenfor den offentlige sektor har solidariteten i praktisk lønnspolitikk gitt gunstigere utslag. Jeg vil derfor understreke at det er tegn som tyder på at den mest solidarisk oppbygde lønnsavtale innenfor LO's områder finnes i den offentlige sektor.

Mange vil vel hevde at det høyere skikt innenfor staten er godt lønnet. Personlig kan jeg slutte meg til en slik betraktning, men jeg synes likevel det er riktig å komme med et eksempel også fra det høyere skikt for sammenliknbare grupper i den private og offentlige sektor. Sammenliknbare ingeniørgrupper ansatt i den private og offentlige sektor viser en forskjell i årslønn på mellom 10 000 og 20 000 kroner, til fordel for de ansatte i den private sektor. Denne tendensen gjelder for alle typer arbeidskraft i det høyere skikt. Dette skulle vise at om de høyere lønte i staten er godt lønnet, så er de øyensynlig altfor godt lønnet i den private sektor. — Når jeg har lagt en del vekt på dette, er det fordi solidaritet i praktisk lønnspolitikk må gis et mer reelt innhold enn det er i dag. Innenfor Kartellet har vi ikke hatt noe problem med i gitte situasjoner å akseptere en samordning gjennom en pakkeløsning. Vi er overbevist om at det er samfunnsmessig riktig å løse indeksoppgjøret på denne måten. Gjennom den tid som er gått av inneværende tariffperiode har vi hatt en meget gunstig utvikling når det gjelder lønnstakernes disponible realinntekt. Det er vesentlig for oss gjennom dette oppgjøret å få til en pakkeløsning som sikrer lønnstakerne en utvikling i den disponible inntekt som tariffavtalen tok sikte på. Det er ingen enkel oppgave å drive økonomisk planlegging i en situasjon bl.a. med den politiske splitting vi har i dag. Imidlertid er det helt klart at det faglig-politiske samarbeid har satt Regjeringen i stand til å føre en slik økonomisk politikk at den indre balanse i vår økonomi er gjenvunnet. Arbeiderparti-regjeringen har tross Stortingets politiske sammensetning løst sine oppgaver. De politiske grupperinger som i dag står fram og snakker om 100 prosent kompensasjon ved indeksoppgjøret, har fulgt lite med.

— Pakkeløsningen som nå foreligger, er intet ensidig diktat fra myndighetene og arbeidsgiverne. Lønnstakernes interesser har i aller høyeste grad vært avgjørende for hvordan innholdet i pakken er blitt. De fagorganiserte og deres organisasjoner skal være med

og øve innvirkning på den økonomiske fordelingsprosess i samfunnet, og de skal derfor også være med og bære ansvaret.

— Vi fra Kartellets side vil anbefale Representantskapet å slutte seg til det forslag som er lagt fram til løsning av høstens indeksoppgjør, under forutsetning av at alle andre grupperinger får det samme.

Otto Totland, Sekretariatet: — Jeg var i tvil om jeg skulle ta ordet, og grunnen til det er Bendixens innlegg. — Det er mye i det Bendixen sa. Jeg tror ikke jeg har vært på ett møte hvor så mange av Sekretariatets medlemmer har vært oppe på talerstolen på så kort tid. Dette kan selvsagt virke slik at mange føler seg trykket ved å ta ordet.

— Jeg har ikke forlangt ordet først og fremst som sekretariatsmedlem, men som formann i Handel og Kontor. Forbundet har problemer i forbindelse med prispolitikken.

— En annen ting er at det nok ikke er psykologisk klokt av Aspen-gren å si at man bør være ferdig til klokken 12. Her kommer representanter fra hele landet sammen for å diskutere en viktig sak, og en bør da ta den tiden en trenger. Dette bør vi for fremtiden ta hensyn til.

— Jeg er enig i den kombinerte løsning som nå har funnet sted. Jeg tror det er en mønsteravtale som nå er inngått. Det sies at 80 prosent ikke er full kompensasjon, først og fremst er det venstre-kreftene som sier dette. Men de glemmer et par vesentlige ting, at skal man snakke om full kompensasjon, må man tenke på lønns-økninger i sin helhet. Man kan ikke se indeksen isolert.

I fjor vår ble det gitt betydelige tariff tillegg, og i tillegg til dette har det foregått en større lønnsglidning enn noen gang tidligere. Dette må tas med i betraktningen når en skal snakke om full kompensasjon, og da blir det betydelig mer enn full kompensasjon. Vi har nå en disponibel realinntekt som er større enn noen gang tidligere.

— Det har skjedd en prisutvikling i Norge som ikke er særlig gunstig i forhold til i andre land. Ved nyttårsskiftet var prisstigningen i Norge høy, men likevel lavere enn i de fleste andre land, noe som gjorde at konkurranseforholdet var bra. En statistikk jeg så for kort tid siden fra OECD fra januar til og med mai i år, viser en annen utvikling, nemlig at 13 av de 20 land statistikken omfattet hadde lavere prisstigning enn Norge, mens 7 land hadde en høyere prisstigning. Dette forandrer jo bildet noe.

— Forbruket her i landet er blitt mye større, mens produksjonen har vokst i mindre grad enn tidligere. Dette kan gå en stund, men

ikke over lang tid. Vi blir nødt til å innstille oss på at når det gjelder disponibel realinntekt av den størrelsesorden som er nevnt her, så kan ikke det fortsette i noen lengre tid.

— Så til prisstoppen: Jeg tror det er litt for pretensiøst her å snakke om at det blir prisstopp fra 1. september og til utgangen av desember. Prisene får riktignok ikke stige på grunnlag av indekstillegg og andre lønnsøkninger, men situasjonen er at hvis råvareprisene stiger, kan det gis kompensasjon for det. Dessuten er det slik at varehandelen er en unntagelse. I Handel og Kontor har vi 8—10 000 som omfattes av indeksoppgjøret, men vi har innenfor varehandelen over 20 000 som skal ha tariffrevisjon 1. oktober. Det som er sagt om dette spørsmålet er at det gis ikke kompensasjon for lønnsøkning som tilsvarende det indekstillegg som blir gitt ved indeksoppgjøret. Hvis det således blir et indekstillegg på 3 prosent, må det trekkes fra når en skal gå til statsråd Sagør med spørsmål om delvis kompensasjon for prisstigningen ved tariffrevisjonen vi skal ha i høst.

— Jeg vil be LO om å vurdere på nytt dette med at vi i Handel og Kontor får prisstopp når vi har revisjon med varehandelen. Tenk om dere andre får prisstopp i april/mai/juni neste år, da tenker jeg pipen får en annen lyd. Da blir det sikkert protestert på tidspunktet. Gang på gang må vi gå til statsråden med disse problemene, som er ganske store for oss.

— Det har vært nevnt her at man har forkastet Skånland-utvalgets innstilling, men det har man da ikke. Fra Sekretariatets side har man sagt at spørsmålet skal til diskusjon i grunnorganisasjonene, så får man deretter komme tilbake til saken i Sekretariatet og Representantskapet. Jeg tror at en del av synspunktene som Skånland-utvalget gir uttrykk for er riktige.

— Vi har nå en regjering vi kan snakke med, og som det er lettere å få kontakt med enn en borgerlig regjering.

Bjarne Ingsoy, Norsk Tjenestemannslag: — Først vil jeg gi en kort kommentar til innleggene om sekretariats-medlemmenes medvirken. Ingen kan frata dem retten til å stå på lik linje med oss andre, men det er et problem. Det gjelder heller ikke bare denne forsamling, men forsamlinger i det hele. Det ville kanskje være klokt å vise en viss moderasjon, særlig når man er enig i det framlagte forslag som skal behandles, og som formannen har gitt en grundig redegjørelse for.

— Jeg slutter meg til framlegget om indeksoppgjøret, som jeg tror blir godt mottatt. Jeg håper og tror at det danner mønster for framtidige lønsoppgjør/indeksoppgjør. Vi har en blandingsøkonomi,

et system jeg er tilhenger av, og da må det være et samspill mellom myndighetene, arbeidsgivernes og lønnstakernes organisasjoner. Jeg vil i den forbindelse gi uttrykk for en viss forbauselse over at man fra mange hold under dekke av organisasjonenes totalt frie forhandlingsrett er så redd myndighetene. Særlig er jeg overrasket over at sosialister av ulike grader er så redd staten. Jeg trodde det var statsdrift på alle områder man skulle fram til. Er man tilhenger av mer eller mindre planøkonomi, mener jeg det sier seg selv at lønsspørsmålene ikke kan trekkes ut av vår totale økonomi. Jeg har hevdet dette syn lenge før Skånland-utvalget ble nedsatt, og vi kommer senere til igjen å behandle Skånland-utvalgets innstilling. Jeg håper at også framtidige forhandlinger vil bli preget av et samspill mellom de berørte parter. Bare på denne måten kan man sikre en solidarisk løsning av levevilkårene for alle mennesker i dette land og kunne motvirke de tendenser vi ser i LO og i visse aksjonsgrupper; en form for gruppesolidaritet hvor sterke grupper med nøkkelposisjoner i et moderne samfunn kan tiltvinge seg rettigheter på bekostning av de virkelige lavtlønnsgrupper. Det foreliggende forslag mener jeg kan motvirke dette og få oss over på et mer samfunnssolidarisk syn, — det syn som var fremherskende i de første etterkrigsår, og som muliggjorde gjenreisning av landet og oppbygging av den velferdsstat vi har fått.

— Jeg er enig i den lavtlønnsprofil som er innebygget i forslaget, men jeg vil si én ting: Vi må være forsiktig med annet hvert år å si at vi har et lavtlønsoppgjør, og da tro at vi har gjort noe for de lavtlønte gruppene. Etter to år har kanskje spranget mellom lavtlønnsgruppene og høytlønnsgruppene økt, og snakket om lavtlønsoppgjør blir kanskje en boomerang for LO. Vi vet at i en moderne velferdsstat er det mange andre ting som spiller inn: skatter, trygder, subsidier o.s.v.

Erling Ask, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, sa at han p.g.a. formannens antydning om at møtet måtte være ferdig til kl. 12 og de mange sekretariatsmedlemmer på talerstolen, var begynt å tvile på om forslaget egentlig er så godt.

— Jeg trodde kanskje det også hadde vært av interesse for sekretariatsmedlemmene og LO's toppledelse om representantene fra arbeidsplassene mer hadde kommet til, så man hadde fått høre hva de egentlig mente om forslaget.

— Å gi noen dyp analyse av det foreliggende forslag, vil av naturlige grunner være helt håpløst. Vi fikk forslaget på bordet da vi kom hit, og det en kan begrense seg til er å peke på enkelte ting.

— Vi som kommer fra industrien er klar over at denne i dag

arbeider mer eller mindre vanskelig og tungt. Vi ser daglig at arbeidskamerater enten blir permittert en hel uke eller får redusert arbeidstid. Dette fører til at de fleste nå forstår nødvendigheten av at vi ved dette indeksoppgjør må finne en annen form enn den helautomatiske oppgjørsform vi hadde til jul. Et helautomatisk oppgjør ville satt flere arbeidsplasser i fare, med det resultat at arbeidskamerater som har det vanskelig fra før ville fått det enda vanskeligere. Det er også kommet til uttrykk her at det var uriktig å trekke inn barnetrygden. Jeg kan ikke dele dette syn; vi må være klar over at situasjonen er enda vanskeligere for de barnerike familier. Det må derfor være riktig på en eller annen måte å tilføre disse familiene større kompensasjon. — Jeg synes at fast tillegg for alle er det riktige, prisstigningen har vært den samme enten vi tjener 40 000 eller 80 000.

Både LO's ledelse og den politiske ledelse skal imidlertid ha klart for seg at arbeiderne har ingen tillit til at prisstoppen vil bli noe effektivt middel og gi oss noe i dette indeksoppgjøret. Det ville i tilfelle være første gang at så skjedde. Jeg anser at dette momentet heller svekker enn styrker «pakken».

— Det er en urimelighet at unge arbeidere skal ha en lavere kompensasjonsgrad enn andre. De unge må i likhet med alle andre få full kompensasjon for prisstigningen.

— Det har av mange talere her vært vist til hvor åpne dørene er hos den sittende regjering. Jeg vil si at det skulle da bare mangle.

Harald Johansen, Norsk Papirindustriarbeiderforbund: — Jeg vil gjerne komme med noen bemerkninger til forslaget om indeksoppgjør, men jeg skal ikke gå særlig i dybden. Det er klart at det gjør seg gjeldende forskjellige vurderinger mellom statsansatte, folk i skjermede næringer, og folk i konkurranseutsatte næringer, som allerede har følt produksjonsstoppen. Som tillitsmenn kan vi ikke tillate oss å være «troende» og vurdere sakene atskilt fra virkeligheten. Hvis kartet og terrenget ikke stemmer over ens, er det som regel terrenget som er riktig.

— Jeg kan nevne at på mitt hjemsted er fagforeningsformennene enige om å ha et kombinert oppgjør også denne gang. Blant disse tillitsmenn har vi også noen som står på SV's kommunevalgliste, uten at det har hatt noen innvirkning på deres mening i denne spesielle sak. De vurderer det slik at «Kleppe-pakken» ga et godt oppgjør for arbeiderne, og har derfor ingen betenkeligheter med en tilsvarende form denne gang. Jeg vil anbefale samtlige representanter i denne sal å godta forslaget.

Ivar Ødegaard, Oslo fylke, sa han trodde det var et godt og fornuftig forslag som nå legges fram, og som han derfor ville gi sin sterkeste anbefaling. — En kan i fagbevegelsen diskutere oppgjørsformer — forbundsvise oppgjør, fellesoppgjør, pakkeløsninger o.s.v. — men jeg tror det må være den aktuelle situasjon som avgjør hvilken oppgjørsform vi vil bruke. Dette spørsmål blir det anledning til å drøfte senere. Jeg er også enig i de synspunkter Arne Born hadde på en del interessante spørsmål, som man sannsynligvis også i norsk fagbevegelse bør gi seg mer tid til å diskutere.

— Jeg er enig i at det nå skal være likt tillegg, fordi dette er en kompensasjon for den prisstigning som har funnet sted. Forskjellen i lønningene kommer man tilbake til under de ordinære lønnsoppgjør, og jeg vil så sterkt jeg kan henstille til Landsorganisasjonen å medvirke til at ingen grupper her får anledning til å få kjørt egne synspunkter fram i dette spørsmålet.

— Det er én viktig sak vi står foran i dag, og det er sikring av arbeidsplassene i Norge. På bedriftene møter man stadig spørsmålet om arbeidsplassene og sikringen av dem. Jeg tror ikke det kan gjøres så lett som Holtbakk foreslo, bare å kaste dette over på bedriftslivet. Jeg er fullstendig klar over at en rekke bedrifter kunne tåle dette, men det er også massevis av arbeidsplasser som ville få vanskeligheter i de forhold norsk næringsliv er oppe i i dag. Derfor tar dette oppgjør hensyn til det, og med den innsats som nå gjøres fra myndighetenes side for å løse disse spørsmål, er dette en god løsning.

Det har også vært lansert her at man skulle omdanne samfunnet. Jeg tror vi må ta dette indeksoppgjøret nå, så får vi ta det andre senere. Hvis vi skal vente på Holtbakks omdanning av samfunnet, blir det nok lenge til vi får noe indeksoppgjør.

Mitt inntrykk er at forslaget er meget godt mottatt på arbeidsplassene rundt om i landet. Det kan selvsagt være delte oppfatninger, men min erfaring etter besøk på en rekke arbeidsplasser i den senere tid er at man aksepterer en slik løsning.

Det viktigste for norsk arbeiderbevegelse og fagbevegelse i dag er å sikre arbeidsplassene og lønnsforbedringen vi har hatt i denne perioden.

Det kan være grunnlag for mange spekulasjoner om dette oppgjøret, men jeg tror fagbevegelsen og LO's tillitsmenn som har stått i spissen for dette, skal være klar over at i dette oppgjør har man oppslutning av den alt overveiende del av arbeidstakerne i dette land, som ønsker sikre og trygge arbeidsplasser og del i den velstandsutvikling som finner sted. Det er enkelt å si at vi skal ha 100 prosent kompensasjon når man kommer fra yrker som

ikke er berørt av konjunktorene. Når man nå møter folk i enkelte lokalsamfunn hvor hele arbeidsgrunnlaget står på spill, blir tankene annerledes. Da ser man på realitetene og ikke på eventuelle politiske gevinster.

John Erik Eriksen, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

— Med forundring hørte jeg på Holtbakks innlegg, hvor han preserte at han ikke kan gå inn for et kombinert oppgjør, bl.a. på grunn av at dette har en viss tilknytning til Skånland-utvalgets innstilling, og at dette ennå ikke har vært ute til behandling i grunnorganisasjonene.

Det er vanskelig å forstå hvordan han mener at valgte representanter her i Representantskapet skal opptre. Jeg møter her med den klare forutsetning å representere mine arbeidskamerater og det de mener å kunne hente ut av dette oppgjøret. Blant disse er det enighet om at man må ha oppgjøret i form av skattelette o.l., for å kunne sikres en reallønnsforbedring. Som formann i Halden faglige samorganisasjon har jeg god kontakt med de øvrige fagorganiserte i Halden, og selv der har jeg denne gang ikke hørt røster som går imot denne form for oppgjør. Dette kan kanskje føres tilbake til en politisk bevissthet, vi har ikke glemt det som skjedde i fjor angående statsbudsjettet og diskusjonen om progresjonskalaen. Det var politiske partier den gang som ville holde en lavere skala på progresjonen, og nå krever de samme politikerne full kompensasjon i form av kroner og øre. Hvis deres forslag til budsjett, samt det krav som nå foreligger fra de samme personer hadde blitt vedtatt, hadde det ikke blitt stort igjen i form av reallønnsforbedring. Da hadde skatten tatt det meste.

— Dette virker derfor meget selvmotsigende.

Vi som arbeider i industrien og daglig drøfter problemer angående permitteringer, innskrenkninger o.l., ser dette oppgjør som et viktig middel til å løse problemene med sysselsettingen. Derfor er jeg ikke i tvil om at dette forslag vil bli mottatt med glede blant våre fagorganiserte kamerater.

— Jeg slutter meg helt og fullt til det forslag som foreligger fra Sekretariatet.

Leif Skau, Sekretariatet: — Jeg synes på mange måter det var et artig innlegg Bendixen hadde om sekretariatsmedlemmenes plass på denne talerstolen, og det er klart en får tenke på det noen hver. Som en liten unnskyldning vil jeg imidlertid si at sekretariatsmedlemmene også er forbundsformenn og representerer et forbund de gjerne vil gi uttrykk for en del synspunkter fra.

— Dette indeksoppgjøret må først og fremst ta sikte på å sikre sysselsettingen. Det er et avgjørende spørsmål for oss. I «pakken» ligger det denne gang også en erklæring fra Norsk Arbeidsgiverforening når det gjelder spørsmålet om permitteringer og sysselsettingssituasjonen i sin helhet. Jeg skal innrømme at jeg helst hadde sett at denne erklæring hadde fått en sterkere form enn den har fått. Men jeg tror på den annen side at når erklæringen er avgitt, må det også være et absolutt krav fra oss når vi kommer ut på arbeidsplassene og overfor bedriftene, å presentere denne erklæringen og legge vårt innhold i den. Man må nå kreve en langt mer aktiv linje fra bedriftenes side når det gjelder spørsmålet om permitteringer. Her må det ligge klare kriterier for fulle opplysninger hvis man i det hele tatt skal gå til dette. Det må også være en del av dette oppgjøret.

— En annen ting som har vært avgjørende for meg er at tillegget er likt for alle.

Disse to ting har vært det viktigste for meg i forbindelse med dette oppgjøret.

— Når det gjelder Skånland-utvalgets innstilling vil jeg bare si: Det får da være måte på klisjébruk. Det virker som om bare Skånland-utvalgets innstilling blir nevnt, er alle ute på grunnplanet mot dette. Dette er rene tøvet. Vi burde nå vente med å uttale oss så skråsikkert om dette til vi får den første kartlegging av hva grunnplanet mener gjennom det debattopplegget som har gått ut. Vi har ikke tidligere behandlet dette spørsmål på en skikkelig måte på grunnplanet. Vårt forbunds landsmøte besluttet ikke å uttale seg om Skånland-utvalgets innstilling bare omkring noen synspunkter om det inntektspolitiske råd. Vi ville se helheten som ligger bak dette, og henstilte til Landsorganisasjonen å lage et debattopplegg slik at vi kunne få en skikkelig behandling i hele fagbevegelsen. Da kan man etterpå snakke om hva grunnplanet mener om dette spørsmålet. Jeg er ikke sikker på at svaret er så entydig som det ble gitt uttrykk for av et par talere her.

— Når det gjelder spørsmålet om 100 prosent kompensasjon, hadde jeg ærlig talt aldri ventet at SV's faglige leder hadde gått ut på vegne av SV og presentert et slikt standpunkt i denne saken. Politisk sett og med bakgrunn i det som skal skje om en uke, var jeg i grunnen ikke så lei for det. Det viser jo en klisjébruk og mangel på muligheter til å vurdere situasjonen. Hva er det som møter oss ute i dag? Jo, spørsmålet om å løse praktiske problemer for våre medlemmer og for norsk næringsliv. Vi får stadig besøk av tillitsmenn, bedriftsledere, ordførere og rådmenn som vil ha forbundets og Regjeringens hjelp til sin spesielle situasjon, og vi vet at situasjonen er en helt annen enn bare å forlange 100 prosent kompensasjon.

sjon. Og så skulle man i tillegg til 100 prosent kompensasjon gi støtte til bedriftene. Hva slags økonomisk liv er det man egentlig vil ha i dette landet?

— Jeg er glad for at dette bare har vært nevnt av et par av deltakerne her. En av representantene nevnte at man skal gjøre det grunnplanet mener vi skal gjøre. Ja, er det noen gang jeg er sikker på hva grunnplanet mener, er det akkurat i denne situasjonen. Jeg tror at vi i forbundene — som egentlig blir beskyldt for å ligge fjernt fra medlemmene — vet mer om denne saken enn dem som sitter inne på et eller annet lukket kontor og har sine spesielle politiske oppfatninger. Vi møter hverdagen, vi møter problemene og vi er satt til å løse dem. Jeg føler meg helt sikker på at prinsippene som ligger i dette forslaget er riktig og til beste for fagbevegelsens medlemmer.

Debatten var dermed avsluttet og dirigenten ga *Tor Aspengren* ordet til en sluttreplikk:

Innledningsvis vil jeg si at det ikke var vår mening å stoppe eller begrense debatten. En regnet imidlertid med at debatten ville være ferdig omtrent på denne tiden, og dessuten at møtet med statens representanter kl. 12 vil ha interesse av å vite resultatet av voteringen i Representantskapet.

— Det er ikke så enkelt å være sekretariatsmedlem heller; de får kritikk hvis de ikke tar ordet, og her har de fått kritikk fordi de tropper opp i tur og orden og gjerne vil gi uttrykk for sine synspunkter.

— Holtbakks innlegg har Kolstad svart på bedre enn jeg hadde kunnet.

— Til Bendixens innlegg om sekretariatsmedlemmene, vil jeg i tillegg til det jeg før har sagt gi uttrykk for at jeg synes Sekretariatets medlemmer til en viss grad har farget denne diskusjon vi har hatt i Representantskapet.

— Ingeborg Jacobsen syntes formen som er valgt ved dette indeksoppgjør var klok, men var redd for at inntrykket kunne bli ødelagt ved at barnetrygden var trukket inn.

— Til det vil jeg si at det i og for seg ikke spiller noen rolle om man tar den med eller ikke når det gjelder gjennomsnittet. Barnetrygden betyr 11 øre, vi hadde 12 øre, så det er faktisk ett øre å gå på.

Det viktigste var jo her at når man foretok beregningene i forholdet mellom familier og enslige, så tok man med dette for å finne balanse i gjennomsnittet, og at ikke store ulikheter skulle finne sted.

— Det har vært nevnt en rekke ting om kapital, rike bedrifter, og spørsmålet om et perspektiv.

Vi skal nå diskutere indekstillegg, og det er bare tre måneder til vi neste gang skal møtes for å snakke om perspektivet i to år framover. I øyeblikket er vi inne i noe vi må se som en akutt situasjon, og da tror jeg ikke det er mulig å snakke om overføring av kapital fra den ene bedrift eller industri til den andre.

— Det er trukket i tvil her hvorvidt prisstoppen vil bli reell. Vi har denne gang fått en prisstopp som er langt gunstigere, strammere og strengere enn noen gang før. Jeg synes derfor det er merkelig at man kan få det til at prisstoppen bare vil svekke «pakken».

— Jeg vil også gjerne gi uttrykk for at vi blant LO-medlemmene har grupperinger som ligger temmelig høyt på lønnsstigen. Til tross for dette er det et anerkjent solidaritetsprinsipp at man skal løse det på denne måten. Dette må selvsagt også gjelde for andre grupperinger. I vår protokollasjon og vår uttalelse til myndighetene ga vi klart og utvetydig uttrykk for at dersom andre grupperinger som forhandler med staten, med kommunene, med Norsk Arbeidsgiverforening eller andre arbeidsgiversammenslutninger, vil få mer og bryte dette prinsippet, vil vi komme tilbake. Det er en forutsetning for løsningen, og det vil selvfølgelig være en styrke for Regjeringen å ha et slikt vedtak i Representantskapet bak seg.

— Jeg vil igjen anbefale det forslaget som foreligger.

En gikk deretter over til

VOTERING

Det foreslå følgende innstilling fra Sekretariatet:

«Forhandlingsresultatet godkjennes.»

Fra Mons Erik Holtbakk forelå følgende forslag:

«Indeksoppgjøret 1975 kommer på et tidspunkt da en kapitalistisk krise preger norsk industri med permitteringer og oppsigelser av lønnstakere som resultat.

Fagbevegelsens oppgave må være å sikre arbeidsplassene ved å innføre økonomisk demokrati og gi lønnstakerne styring over arbeidsplassene.

Bruk av et kombinert oppgjør ved indeksoppgjøret 1975 må ses i sammenheng med grunnplanets klare reaksjon mot Skånlandutvalgets innstilling om opprettelse av et inntektspolitisk råd og

bruk av kombinerte oppgjørsformer. Kombinerte oppgjørsformer medfører statlig inngrep i den frie forhandlingsrett og må derfor tilbakevises.

Det fremlagte forslag fra regjeringen innebærer bruk av 3—4 milliarder kroner av skattepengene til subsidiering av kapitalinteressene i Norge, uten å kreve overdragelse av styringsretten til lønnstakerne fra industrien som får støtte. Industrien vil ved siden av dette slippe å betale 4 milliarder kroner som de ved et vanlig oppgjør måtte betale.

LO's krav til indeksoppgjøret 1975 må være:

100 prosent kompensasjon for prisstigningen ved utbetaling i direkte lønnstillegg.

Krav til regjeringen om å støtte svake industrier ved å gi økonomisk støtte for å bevare samfunnsnyttige arbeidsplasser, og samtidig overføre styringsrett til de ansatte.»

Holtbakk hadde bedt om at hans forslag ble satt opp mot Sekretariatets innstilling.

VEDTAK: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 5 stemmer.

Dirigenten hevet deretter møtet og ønsket Representantskapets medlemmer god reise hjem.

Møtet sluttet kl. 12.15.

FØLGENDE REPRESENTANTER MØTTE :

Arbeiderpartiets Presseforbund:

Simen Kr. Hangaard, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer:

Oddvar Aasland, Eidanger, Ove Varreng, Oslo.

Norsk Arbeidsmandsforbund:

Ole Flesvig, Oslo, Ingvald Strømhaug, Folldal, Kåre Rasmussen, Hommersåk, Peder Aldal, Tysse, Gerd Sætre, Volda.

Norges Befalslag:

Theodor Theodorsen, Oslo.

Bekledningsarbeiderforbundet:

Bjarne Bårdsen, Oslo, Torbjørn Simonsen, Sandefjord, Ingeborg Jacobsen, Drammen.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:

Odd Isaksen, Oslo, Sigurd Engen, Oslo, Lars Eide, Haugesund, Magnus Toverud, Oslo, Arne Dahl, Faukstad, Ole G. Gyberg, Kr.-sand S., Jørgen Kosmo, Horten.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:

Nils H. Johannessen, Lillestrøm, Johannes Størksen, Lillestrøm, Gunnar Andersen, Oslo, John Erik Eriksen, Halden.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund:

Anfinn Liland, Flateby.

Norsk Grafisk Forbund:

Per Torkildsen, Oslo, Peder Berntzen, Oslo, Gunnar Kokaas, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund:

Kåre Dalberg, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund:

Kåre Hansen, Oslo, Bjørn Hansen, Sarpsborg, Edith Ryanes, Oslo, Ruth Svendsen, Porsgrunn, Edel Svea, Trondheim, Arne Jacobsen, Bergen, Jon Olav Haugen, Elverum.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet:

Arne Løken, Oslo.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund:

Lars M. Skytøen, Oslo, Sverre Eriksen, Tønsberg, Gunnar Aagesen, Trolla, Henny Jensen, Hyggen, Erland Mikkelsen, Oslo, Guttorm Lunde, Mysen, Hallgren Gundersen, Evenskjer.

Norsk Jernbaneforbund:

Sverre Kortvedt, Oslo, Enok B. Skramstad, Elverum, Alf Haugen, Trondheim, Haldor Krokeide, Nesttun.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:

Arthur Svensson, Oslo, Wilhelm Thoresen, Oslo, Gerhard Lunde Larsen, Porsgrunn, Arvid Lille-Hauge, Høyanger, Audun Almås, Mosjøen, Erling Ask, Mjøndalen, Georg Gram Olsen, Sandefjord.

Norsk Kommuneforbund:

Torger Oxholm, Oslo, Joralf Johnsen, Mosjøen, Gerd Langfall-Nielsen, Skien, Konrad Sæbø, Fyllingsdalen, Edel Myhre, Trondheim, Håkon Endresen, Stavanger.

Norsk Lokomotivmannsforbund:

Gunnar Tønder, Lørenskog.

Luftforsvarets Befalsforbund:

Roy Tørnkvist, Oslo.

Norsk Murerforbund:

Villy Jacobsen, Oslo.

Norsk Musikerforbund:

Sigurd Lønseth, Oslo.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:

Arne Andresen, Oslo, Arne Moe, Oslo, Amund Stangeland, Sandnes, Arne Porsmyr, Lisleby.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:

Rolf Hauge, Oslo, Finn Salomonsen, Grålum, Harald Johannessen, Lillehammer.

Norsk Politiforbund:

Rolf H. Olsen, Oslo.

Postfolkenes Fellesforbund:

Ragnar Ødven, Oslo, Aage Tømmereek, Oslo, Gunnar Solvang, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund:

Kåre Kristoffersen, Oslo, Willy Syversen, Fredrikstad, Kaare Kjæraas, Sandefjord, Olaf Gjertsen, Bergen, Edvin Ramsvik, Trondheim, Einar Dahl, Haugesund.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:

Torstein Lund, Oslo, Magne Johannessen, Kongsvinger.

Telefolkenes Fellesforbund:

Kåre Hansen, Tromsø, Per Arne Torvik, Ski.

Norsk Tjenestemannslag:

Gerd Raaer, Oslo, Bjarne Ingsøy, Oslo, Mons Erik Holtbakk, Oslo, Tørris Markussen, Bardufoss, Anna Atterås, Bergen.

Norsk Tolltjenestemannsforbund:

Ivar Nilsen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund:

Ole Foshaug, Bakkehaug, Andreas Larsen, Bergen, Arne Hermansen, Hauketo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund:

Rolf Johnsen, Oslo.

FYLKENES REPRESENTANTER

Akershus fylke:

Odd Lundquist, Skedsmo.

Aust-Agder fylke:

Arne Hasla, Grimstad.

Buskerud fylke:

Harry W. Karlsen, Drammen.

Finnmark fylke:

Knut Paulsen, Hammerfest.

Hedmark fylke:

Hans Kjeldsrud, Hamar.

Hordaland fylke:

Martin Tveiten, Bergen.

Møre og Romsdal fylke:

Ingolf Ulleland, Molde.

Nordland fylke:

Atle Sørensen, Stamsund.

Oppland fylke:

Erik Svendsen, Jevnaker.

Oslo fylke:

Ivar Ødegaard, Oslo.

Rogaland fylke:

Sverre Berg Landsnes, Stavanger.

Sogn og Fjordane fylke:

Olav Totland, Måløy.

Telemark fylke:

Anker Herlofsen, Bøle.

Troms fylke:

Håkon Bendixen, Sjøvegan.

Sør-Trøndelag fylke:

Annar Røste, Trondheim.

Vest-Agder fylke:

Øystein Lie, Vennesla.

Vestfold fylke:

Richard Thon, Tønsberg.

Østfold fylke:

Hardy Olsen, Halden.

Fra Sekretariatet:

Tor Aspengren, Odd Højdahl, Einar Strand, Leif Haraldseth, Finn Nilsen, Otto Totland, Leif Skau, Egil Halvorsen, Arne Born, Åge Petersen, Henrik Aasarød, Øystein Larsen, Eivind Strømmen, Olav Bratlie, Else Ørbæk.

Varamenn til Sekretariatet:

Tor Halvorsen, Liv Buck, Erling Johansen, Thorvald Karlsen, Knut Nakken, Walter Kolstad, Rasmus Solend, Arild Kalvik, Roar Helgesen, Håkon A. Ødegaard, Olaf Axelsen.

Fra revisjonsutvalget:

Harry Jørgensen, Marie Lindquist.

Fra distriktskontorene:

LO's distriktskontor i Bergen:

Finn Lien, Olav Lerø.

LO's distriktskontor i Bodø:

Hans Nordahl Jensen.

LO's distriktskontor i Drammen:

Thorbjørn Hagen.

LO's distriktskontor i Gjøvik:

Ole Knapp.

LO's distriktskontor i Hamar:

Aage Søgård.

LO's distriktskontor i Kirkenes:

Odd Holmgren.

LO's distriktskontor i Kristiansand:

Aage Bjorvand.

LO's distriktskontor i Molde:

Johnny Røed.

LO's distriktskontor for Oslo og Akershus:

Yngve Hågensen.

LO's distriktskontor i Porsgrunn:

Harald E. Olsen.

LO's distriktskontor i Sarpsborg:

Rolf-Thore Hildebrandt.

LO's distriktskontor i Stavanger:

Arne Li.

LO's distriktskontor i Tromsø:

Rolf Nilssen.

LO's distriktskontor i Trondheim:

Rikhard Haugen, Ulf Guttormsen.

LO's administrasjon:

Egil Ahlsen, Gunnar Andersen, Harald Andersen, Tor Andersen, Per Brannsten, Artur Bruflat, Øistein Gulbrandsen, Steinar Halvorsen, Per Haraldsson, Thorleif Holth, Ragnar Røberg Larsen, Kjell Lien, Mirjam Nordahl, Knut Ribu, Odd Harald Røst, Kaare Sandegren, Arne G. Strangel, Olaf Sunde, Kjell Arne Sveum, Kai Aagaard, Rutner Rønnestad.

Samarbeidskomitéen DNA—LO:

Trygve Bratteli, Ivar Leveraas.

Statstjenestemannskartetlet:

Albert Uglem.

Fagorganisasjonens Funksjonærgruppe:

Heidi Svendsen.

Forbundsrepresentanter som møter med tale- og forslagsrett:

Bekledningsarbeiderforbundet:

Willy Elvann.

Referent:

Berit Henriksen.

INDEKSOPPGJØRET HØSTEN 1975

I. I henhold til indeksbestemmelsene i tariffavtalene for vårfagene har Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsgiverforening ført forhandlinger om indeksregulering, samordnet med visse tiltak fra myndighetenes side. Det er oppnådd enighet om følgende løsning:

Det gis et lønnstillegg svarende til 30 prosent kompensasjon for stigningen i konsumprisindeksen fra 15. november 1974 til 15. september 1975. Tillegget beregnes på grunnlag av gjennomsnittlig timefortjeneste for voksne menn og kvinner, eksklusive overtidstillegg og diverse tillegg og omregnet til 42½ time pr. uke, ifølge N.A.F's lønnsstatistikk for 2. kvartal 1975. Tillegget utgjør for alle voksne arbeidstakere kr. 0,78 pr. time, kr. 33,15 pr. uke og kr. 143,50 pr. måned, og betales fra og med den dag indekstallet pr. 15. september offentliggjøres. For unge arbeidstakere og lærlinger skal tillegget være ⅔ av tillegget for voksne, dvs. 0,52 pr. time, kr. 22,10 pr. uke, kr. 95,70 pr. måned. Tillegget gjennomføres på følgende måte:

1. Alle minstelønnssatser, normallønnssatser og personlige lønninger forhøyes med 78 øre pr. time.
2. Akkordtariffer, faste akkorder og prislister, produksjonspremieordninger, bonusordninger og andre lønnsordninger med varierende fortjeneste, reguleres slik at den samlede fortjeneste stiger med 78 øre pr. time. Inntil enighet om regulering av akkorder m.v. er oppnådd, betales tillegget pr. arbeidet time. Det skal også være adgang for partene til å avtale at tillegget skal holdes utenfor akkorder m.v. og betales pr. arbeidet time.
3. Ved frie avtaleakkorder som det forhandles om på arbeidsplassen, skal tillegget holdes utenfor akkordene og betales pr. arbeidet time hvis ikke partene blir enige om innregulering.
4. Akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag) reguleres slik at akkordfortjenesten stiger med 78 øre pr. time. Inntil enighet om regulering av akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag) er oppnådd, benyttes de gamle akkordnormaler (akkordberegningsgrunnlag), og tillegget betales pr. arbeidet time. Hvor bedrifter innen et overenskomstforhold med akkordnormal i hovedoverenskomsten anvender andre tall enn overenskomstens akkordnormal, foreligger ikke plikt til å regulere disse tall.
5. For arbeidere som etter lov eller tariffavtale har en annen

arbeidstid enn 42½ time pr. uke, er beregningsgrunnlaget for lønnstillegget 42½ time. For arbeidstakere som har henholdsvis 40 timer og 38 timer pr. uke, blir tillegget henholdsvis 83 øre og 87 øre pr. time. For arbeidstakere som har en så kort ukentlig arbeidstid at man ikke kan tale om full arbeidsuke, følges tidligere praksis.

II. Hovedorganisasjonene forutsetter at Stortinget etter forslag fra Regjeringen gjennomfører følgende ekstraordinære pris- og skattepolitiske tiltak i tillegg til de ordinære budsjettopplegg for 1975 og 1976:

1. Skattetrekket reduseres med 1 prosent av inntekten fra 1. november 1975 til 1. mai 1976. For å sikre at dette slår fullt ut i den endelige likning, vil medlemsavgiften til folketrygden bli redusert i nødvendig utstrekning for 1975 og 1976.
2. Barnetrygden heves med om lag 10 prosent, fra og med 1. barn. Økingen settes i verk fra 1. november 1975.
3. I forbindelse med indeksoppgjøret for jordbruket settes det inn subsidier for å begrense prisøkingen. Slike tiltak oppheves eventuelt fra 1. januar 1976.
4. Det gjennomføres en rekke tiltak for å sikre sysselsettingen kommende vinter. Rammen for likviditetslån til bedrifter i vanskeligheter blir vesentlig utvidet. Statsbankenes utlånsrammer blir økt. Det legges fram forslag til en beredskapsplan som kan gi sysselsetting for 20—25 000 personer.
Det vises ellers til Norsk Arbeidsgiverforenings erklæring om begrensning av permitteringer. Se vedlegg.
5. Hovedorganisasjonene forutsetter at de bevilgninger som følger av bestemmelsene i dette forslag ikke skal dekkes ved høyere skatter eller avgifter.

III. Det gjennomføres prisstopp fra 1. september 1975 etter følgende retningslinjer:

1. Det gis som generell regel ikke adgang til å forhøye prisene som kompensasjon for de økte lønninger i forbindelse med indeksoppgjøret.
Heller ikke andre lønnstillegg godtas som grunnlag for prisøking.
2. Produsentene kan forhøye prisene med et beløp som er nødvendig for å dekke stigning i priser på råvarer. Med råvarer menes varer som går inn i det ferdige produkt, også halvfabrikata og

andre deler, men derimot ikke hjelpestoffer i produksjonen, som kraft, brensel o.s.v.

3. For tjenesteytelser utformes tilsvarende regler som for varer.
4. Varehandelen vurderes separat. Det gis ikke kompensasjon for lønnsøking som tilsvarende det indekstillegg som blir gitt ved indeksoppgjøret.
Det gis videre adgang til å forhøye videresalgsprisene etter vanlige regler på grunnlag av stigning i innkjøpsprisene, d.v.s. at prosentavansen slik den er når prisstoppen gjennomføres, opprettholdes.
5. Forbruker- og administrasjonsdepartementet kan gjøre unntak fra prisstoppbestemmelsene.
Prisdirektoratet kan for enkeltbedrifter hvor helt ekstraordinære forhold gjør seg gjeldende, gjøre unntak fra bestemmelsene.
6. Prisstoppen skal vare ut året 1975.

IV. Ved indeksregulering for grupper som ikke omfattes direkte av dette oppgjør, forutsettes at indekstillegget gis med samme beløp i kroner og øre. Dette gjelder både offentlig og privat tjeneste og både tariffbundne og ikke tariffbundne arbeidstakere.

V. Det forutsettes at indeksreguleringen for jordbruket følger samme retningslinjer som hovedoppgjøret mellom Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsgiverforening, og at det også blir tatt hensyn til det samordnede indeksoppgjør ved utformingen av støtteavtalen med fiskerinæringen.

VI. Også grupper som har indeksoppgjør våren 1976 har fordel av de tiltak som treffes ved dette oppgjør, og det må tas hensyn til dette ved indeksreguleringen til våren.

Protokolltilførsel:

1. I tariffavtalene for hoteller og restauranter, samt journalister, er det fastsatt innebygde lønnstillegg høsten 1975. Det forutsettes at prisstoppen praktiseres etter samme retningslinjer som for varehandelen, jfr. III, 4.
2. Indekstillegget i henhold til denne avtale vil bli utregnet så snart N.A.F.'s lønnsstatistikk for 2. kvartal 1975 foreligger og konsumprisindeksen pr. 15. september 1975 er offentliggjort.

VEDLEGG

Erklæring fra Norsk Arbeidsgiverforening om permitteringer.

Ett av hovedformålene ved høstens indeksoppgjør er å dempe stigningen i bedriftenes omkostninger, for derved å begrense prisstigningen og motvirke arbeidsledighet.

Norsk Arbeidsgiverforening vil under henvisning til dette henstille til bedriftene at de i påvente av et konjunkturomslag i samråd med de ansatte søker å finne utveier til så langt som mulig å unngå eller begrense permitteringer.

Et alternativ som både ut fra bedriftsmessige og sosiale hensyn kan være å foretrekke der hvor de produksjonsmessige forhold tillater det, er en ordning med innskrenket arbeidstid istedenfor full permittering. Det vil i så fall være adgang til å få støtte fra arbeidsledighetstrygden i form av reduserte dagpenger.

Det pekes videre på at myndighetene har bevilget midler til støtte for bedriftsintern opplæring etter retningslinjer fastsatt av Arbeidsdirektoratet.

Norsk Arbeidsgiverforening peker på at dersom permittering ikke kan unngås, er det i den foreliggende situasjon særlig viktig at de gjeldende varselsfrister i Hovedavtalen og sysselsettingsloven overholdes, og at så vel de ansatte som arbeidskraftmyndighetene holdes best mulig orientert, slik at man i et aktivt samarbeid kan søke å finne de beste løsninger på de beskjeftigelsesproblemer som måtte oppstå.

Statsregulativet:

På satsene for statens lønnsregulativ blir økningen kr. 1 722,— pr. år.

(Tallene i indeksavtalen er satt inn etter at indekstallet pr. 15. september ble kjent.)

